

letnik CI - leto 1999

4

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSLEM

ISSN 0350-4497

Janez Mihelič, Jože Šnajder: Vtisi z letošnjega XXII. državnega čebelarškega seminarja v Celju

Komisija za blagovno znamko pri ČZS: Predstavitev projekta blagovna znamka za slovenski med na XXII. državnem čebelarškem seminarju v Celju (II. del seminarja)

ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA

Brane Kozinc: Čebelarjeva opravila v aprilu
Anton Vrčko: Čebelarjeva opravila v nizkonakladnem panju v aprilu

VETERINARSKI NASVETI ZA APRIL

Goručan: Zatiranje poapnele zalege

BOLEZNI ČEBEL

Jože Matauš: Integralni program zatiranja varoe za leto 1999

DEJAVNOST KMETIJSKEGA INŠTITUTA

Janez Poklukar: Poročilo o delu republiške službe za selekcijo kranjske čebele pri Kmetijskem inštitutu Slovenije v letu 1998

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Boris Serazin: Oblikovanje cen medu
Dušan Medved: Prelomni časi za čebelarje

OBLETNICE

Franci Štampar: Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani je podelila Jesenkovo priznanje in nagrado za področje biotehniških ved prof. dr. Jožetu Riharju
Pavle Zaletel: Dvojni jubilej prof. dr. Jožeta Riharja
Janez Mihelič: Nova knjiga prof. dr. Jožeta Riharja Varoza čebel

ZA MLADE ČEBELARJE

Ivan Pehant: Za mlade po srcu
ČZS: Razpis za XXII. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev
Dušan Zagorc: Vabilo na srečanje mladih čebelarjev v Gornji Radgoni

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Venče Tinta: Proslava ob 90-letnici čebelarškega društva Tolmin in redni letni občni zbor
Janez Levstik: Čebele, zdravje, kultura
Miha Sečnik: Študentski čebelarški krožek v Ljubljani

Janez Mihelič, Jože Šnajder: Impressions from this year's XXIInd national apiarist seminar in Celje

99
Komisija za blagovno znamko pri ČZS: Presentation of the project "a trademark for slovenian honey" at the XXIInd national apiarist seminar in Celje (IInd part of the seminar)

THIS MONTH'S WORK FOR BEEKEEPERS

106
Brane Kozinc: Beekeepers jobs in April
Anton Vrčko: Beekeepers jobs in LR hives in April

VETERINARY ADVICE FOR APRIL

108
Goručan: Control of calcified brood

BEE DISEASES

109
Jože Matauš: A complete programme for eradication of varroasis in 1999

ACTIVITIES OF THE AGRICULTURAL INSTITUTE

111
Janez Poklukar: The report on the activity of the national service for the selection of the Carniolan bee (the *Apis mellifica Carnica*) with the Agricultural Institute of Slovenia in 1998

OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES

114
Boris Serazin: Fixing the price of honey
Dušan Medved: Decisive times for beekeepers

ANNIVERSARIES

117
Franci Štampar: The Biotechnical faculty of the University of Ljubljana presented the Jesenko's award to Prof. Dr. Jože Rihar for work in the field of biotechnical sciences.
Pavle Zaletel: Prof. Dr. Jože Rihar is celebrating a double anniversary
Janez Mihelič: Prof. Dr. Jože Rihar's new book: Varroasis of honeybees

FOR THE YOUNG BEEKEEPERS

121
Ivan Pehant: For the young at heart
ČZS: Invitation for the XXIInd meeting and contest of young beekeepers
Dušan Zagorc: Invitation to the meeting of young beekeepers in Gornja Radgona.

FROM THE SOCIETY LIFE

124
Venče Tinta: Celebration of the ninetieth anniversary of the Tolmin beekeepers society and annual general meeting
Janez Levstik: Honey-bees, health, culture
Miha Sečnik: Student beekeepers club in Ljubljana

VTISI Z LETOŠNJEGA XXII. DRŽAVNEGA ČEBELARSKEGA SEMINARJA V CELJU

JANEZ MIHELIČ, dr. JOŽE ŠNAJDER

Letošnji državni čebelarški seminar v Celju, organizirala ga je Čebelarška zveza Slovenije, je bil 13. februarja na Celjskem sejmu. Za nekatere obiskovalce in razstavljalce je to nekoliko prezgodaj, zato se z upravo sejma že dogovarjamo, da bi prihodnje leto seminar pripravili v začetku marca. Za to imamo velike možnosti, saj bo na sejmu do tedaj zgrajena nova dvorana, tako da bodo možnosti za organizacijo takšne prireditve veliko boljše. Letos jo je organizatorjem in udeležencem zagodla tudi zima, saj je le nekaj dni prej zapadla velika količina snega, tako da se čebelarji iz odročnih krajev, kjer niso pravočasno očistili poti, niso mogli udeležiti te, za slovensko čebelarstvo pomembne prireditve. Kljub temu se je seminarja in razstave udeležilo več kot tisoč čebelarjev, ki so z zanimanjem sledili zanimivim predavanjem s področja zdravstvenega varstva čebel ter predstavitvi novega načina zaščite in razpoznavnosti slovenskega medu z uvajanjem nove zaščitne znamke, pa tudi razpravam o omenjenih temah.

Kakor vsako leto je bila za čebelarje tudi letos zelo zanimiva čebelarška prodajna razstava, na kateri so se predstavili vsi naši najvidnejši izdelovalci čebelarške opreme in inovatorji. Tudi letos je bilo, poleg že uveljavljenih in prikazanih čebelarških orodij, razstavljenih nekaj novosti, ki so med čebelarji vzbudile veliko zanimanja.

Kot prvi je čebelarje nagovoril predsednik Čebelarške zveze Slovenije g. Lojze Peterle in ob tem pozdravil tudi goste iz Italije (Furlanije), sicer redne udeležence simpozija. Čebelarje je nato seznanil s prizadevanji ČZS pri ministru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano glede zaščite slovenskega medu in naše čebele ter oblikovanja zakonodaje, ki se tiče čebelarstva. V pripravi sta

pravilnika o kakovosti medu in pogojih za polnjenje in skladiščenje medu. Prav tako je v pripravi zakon o živinoreji, ki bo določal pogoje za poklicne čebelarje in ljubitelje oz. status čebelarjev kot kmetijskih pridelovalcev, saj to v zdaj veljavnem zakonu ni natančno določeno. Pomembna promocija Slovenije in slovenskega čebelarstva bo tudi postavitve slovenskega čebelnjaka princu Charlesu v Veliki Britaniji, ki jo načrtujemo v sodelovanju s predsedstvom Republike Slovenije, ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in veleposlaništvom Velike Britanije v Ljubljani. Seveda pa so najpomembnejše priprave na mednarodni čebelarški kongres Apimondie leta 2003 v Ljubljani. Te se bodo začele letos s predstavitvijo slovenskega čebelarstva in Slovenije udeležencem mednarodnega čebelarškega kongresa Apimondie v Vancouveru v Kanadi, je svoj uvodni govor končal predsednik Lojze Peterle.

Strokovni del dopoldanskega dela seminarja o zdravstvenem varstvu čebel sta vodila dr. Jože Šnajder in doc. dr. Aleš Gregorc z Veterinarske fakultete v Ljubljani.

I. DEL SEMINARJA

Zdravstveno varstvo čebel

V uvodu je dr. J. Šnajder, predsednik komisije za zdravstveno varstvo čebel pri ČZS, navoče seznanil z dejavnostmi komisije za zdravstveno varstvo čebel. Pri tem je najprej poudaril velik pomen kontrole onesnaženosti medu s sporami povzročitelja hude gnilobe. Podatek o sporah v medu omogoča čebelarju, da z ustreznimi preventivnimi ukrepi prepreči izbruh bolezni, poleg tega pa je v veliko pomoč pri ugotavljanju učinkovitosti sanacije čebelarstva, v katerem se je huda gniloba že pojavila. Ob kupovanju sicer zdravih čebeljih družin bi morali obvezno imeti tudi analizo medu iz teh družin na spore hude gnilobe, da ne bi bilo neprijetnih presenečenj. Med, ki ga uporabljamo za dražilno pitanje čebel, tudi če je pridelan v domačem čebelnjaku, bi morali prej dati v analizo na spore. Pripraviti bi bilo treba več predavanj o tej temi, da bi vsi čebelarji spoznali, kako pomembni so ti preventivni ukrepi.

Druga obsežnejša dejavnost komisije je prizadevanje za spremembo režima zapor pri hudi gnilobi na podlagi novih spoznanj in možnosti v veterinarski stroki. Tudi pri tem je pomemben dejavnik čim bolj zanesljivo ugotavljanje spor v medu.

Doc. dr. Aleš Gregorc je govoril tudi o raziskovalnih prizadevanjih, da bi spore hude gnilobe v medu spoznali z uporabo ustreznih protiteles. Dovolj občutljiva metoda te vrste bi omogočila preprosto določanje spor v 96-ih vzorcih medu hkrati, tako, bi lahko za vsak panj ugotovili, koliko je v njem spor.

Vodja oddelka za zdravstveno varstvo čebel pri Veterinarskem zavodu Slovenije mag. Mira Jenko je ob naštevanju ukrepov, ki jih ta služba izvaja za preprečevanje, odkrivanje in zdravljenje kužnih in nekužnih čebeljih bolezni, še posebej poudarila skrb za neoporečnost čebeljih pridelkov. Zdravila, s katerimi zatiramo čebelje bolezni, namreč tako kratkoročno kot dolgoročno negativno vplivajo na zdravje čebel in njihovo odpornost proti boleznim, pa tudi na kakovost pridelkov. Če hočemo torej pridelovati neoporečne čebelje pridelke, moramo zdravila obravnavati kot nujno zlo. Če pa jih že moramo uporabiti, mora biti njihova uporaba strokovna in organizirana. Veliko večjo pozornost moramo nameniti biotehničnim ukrepom, zelenim zdravilom in ustrezni selekciji čebel. Z vidika zdravstvenega varstva čebel je zelo pomembno vodenje registra vseh čebelarstev - od najmanjšega do največjega - tako organiziranih kot neorganiziranih, kajti, kot je svoje predavanje sklenil dr. Šnajder, malo zaleže trud devetindevetdesetih čebelarjev pri zatiranju bolezni, če stoti ne ukrepa. Mag. Jenkova je poudarila tudi pomen

medinstitucionalnega sodelovanja Veterinarskega zavoda z Veterinarsko fakulteto, ČZS, Kmetijskim inštitutom in Veterinarsko upravo Republike Slovenije. ČZS in Veterinarski zavod Slovenije sta že podpisala listino o sodelovanju, prva skupna akcija pa bo vnovično uvajanje čebelarških preglednikov. Zavod je že pripravil enoten program zatiranja varoze v letu 1999. Komisija za zdravstveno varstvo čebel pri ČZS je ta program že sprejela, s tem pa je postal obvezen za vse člane.

Dr. J. Poklukar s Kmetijskega inštituta Slovenije je poleg možnosti za selekcijo čebeljih družin na odpornost proti varozi še posebej opozoril na potrebo stalne kontrole napadenosti vseh čebeljih družin z vstavljenimi lovilci naravno odpadlih varoj. Na ta način zdravimo samo tiste družine, pri katerih je to potrebno, s tem pa zmanjšamo vnos zdravil v pridelke in varujemo čebele.

Res škoda, da se seminarja ni udeležil mag. G. Urbanija z Veterinarske uprave Republike Slovenije, saj čebelarje še kako zanimajo novosti, ki jih pripravlja ta vladna institucija.

Dr. vet. med. J. Matavž je predstavil rezultate sistematičnih pregledov čebelarstev na onesnaženje medu s spori hude gnilobe od leta 1993 do leta 1997. Analiza je pokazala, da je stanje pri nas primerljivo z drugimi evropskimi državami. Zanimiva je tudi ugotovitev, da je v razmeroma velikem odstotku čebelarstev po sanaciji hude gnilobe med še vedno dokaj onesnažen s spori, tako da obstaja možnost vnovičnega izbruha bolezni. Glede na to je treba po uspešnem zatiranju kuge nujno še naprej sistematično odstranjevati spore iz panjev in čebelnjakov.

Dr. vet. med. D. Gorečan in I. Planinc sta predstavila svoje izkušnje pri zatiranju varoze z mravljinčno in oksalno kislino. Po najnovejših ugotovitvah samo z eno ali drugo kislino varoze ne moremo zatreti. Podobno velja tudi za uporabo eteričnih olj. Kljub temu je uporaba teh alternativnih sredstev zelo priporočljiva, saj tako manjkrat uporabimo zdravila. Velja pa opozoriti, da tudi alternativnih sredstev ne smemo uporabljati v obdobju medenja, saj lahko vplivajo na vonj in okus medu. Tako so v nekaterih državah že določene zgornje dopustne meje za ostanke teh sredstev v medu. Tako je na primer za timol v Švici določena zgornja dovoljena meja 0,8 mg/kg.

Poglavitna ugotovitev vseh referatov je, da je za uničenje varoze odločilnega pomena zimsko zdravljenje, skoraj povsod po Sloveniji pa ga izvajamo od sredine novembra do sredine januarja. Ob koncu seminarja je prof. J. Rihar predstavil novo izdajo svoje knjige o varozi, ki bo gotovo uporabna za vse čebelarje.

PREDSTAVITEV PROJEKTA BLAGOVNA ZNAMKA ZA SLOVENSKI MED NA XXII. DRŽAVNEM ČEBELARSKEM SEMINARJU V CELJU

(II. DEL SEMINARJA)

Na letošnjem državnem čebelarstvu seminarju so v drugem delu seminarja predstavniki komisije za zaščitno znamko (sestavljajo jo dr. Jože Šnajder, Franc Grajzar, Milan Meglič in Avgust Sinic) predstavili osnutek pravilnika za blagovno znamko za slovenski med.

Že v obdobju priprave novega državnega pravilnika za med, ki bo usklajen s smernicami Evropske unije in pravzaprav v ničemer ne bo varoval domačega čebelarja, je komisija ČZS za blagovno znamko začela pripravljati temeljito prenovu pravilnika o kolektivni zaščitni znamki za sortne domače medove, veljavnega od 25. maja 1991. Tako je nastal osnutek novega pravilnika za blagovno znamko za slovenski med, ki ga je obravnaval in z nekaj pripombami tudi potrdil upravni odbor ČZS na svoji izredni seji 2. novembra 1998. Osnutek pravilnika smo nato poslali vsem registriranim čebelarskim društvom, saj smo želeli pridobiti pripombe in predloge njihovih članov. Hkrati je komisija začela pripravljati načrt za uveljavitev projekta. UO ČZS naj bi pravilnik o blagovni znamki za slovenski med v kratkem dokončno potrdil.

Blagovna znamka bo čebelarjem v pomoč, da bodo v zaostrenih razmerah zaradi čedalje večjega odpiranja trga uspešneje tržili svoje pridelke.

PROJEKT BLAGOVNE ZNAMKE ZA SLOVENSKI MED TEMELJI NA DOKUMENTIRANI KONTROLI PRIDELAVE, TOČENJA, SKLADIŠČENJA IN EMBALIRANJA MEDU.

Pri pripravi osnutka pravilnika je devetčlanska komisija za blagovno znamko pri ČZS (sestavljajo

jo Franc Grajzar, dr. Jože Šnajder, Mirko Pavlin, Ivan Videčnik, Slavko Kleindienst, Renato Starc, Avgust Sinic, Vladimir Jenček in Milan Meglič) skupaj z zunanji strokovnimi sodelavci (dr. Janez Poklukar - Kmetijski inštitut Slovenije, mag. Malči Božnar - Čebelarstvo Božnar Polhov Gradec in dr. Ana-Marija Plestenjak - Biotehniška fakulteta) izhajala iz dejstva, da slovenski čebelarji pridobivajo visoko kakovosten med, predvsem pa imajo možnost dokazovanja te visoke kakovosti.

S KONTROLO PRIMERNOSTI ČEBELARJENJA ČEBELARJI LAHKO ŽE V KALI ODPRAVIJO VSE NEVARNOSTI, KI MEDU PRETIJO MED NASTAJANJEM IN SKLADIŠČENJEM V PANJU TER MED TOČENJEM.

PRI TEM UPOŠTEVAJO NAČELO, DA MED DOZORI V PANJU. KO JE MED V PANJU DOZOREL, GA IZTOČIJO IN OD TEDAJ NAPREJ MEDU NE SMEJO NIČESAR DODATI IN NIČESAR ODVZETI.

Razmeroma čista narava, pestrost slovenske flore in obvladovanje pridelave medu so velike prednosti, ki jih slovenski čebelarji lahko izrabi- mo v svoje in porabnikovo dobro. Pri uvoženem medu omenjenih treh značilnosti ne poznamo.

Uvedba nadzora nad procesom pridelave omogoča dokumentirano pridelavo medu najvišje kakovosti.

Pri analizi pridelovalnega procesa je zelo pomembno, da čebelar obvezno sodeluje v prvih dveh fazah, ki sta najpomembnejši, velikokrat sodeluje

SLOVENSKI MED POMEMBNOST NADZORA NAD PRIDELOVALNIM PROCESOM

1. FAZA

PANJ
NEKTAR, MANA - MED

ČEBELA
ČEBELAR

MED DOZORI V PANJU - MEDU NE SMEJO NIČESAR DODATI IN NIČESAR ODVZETI

2. FAZA

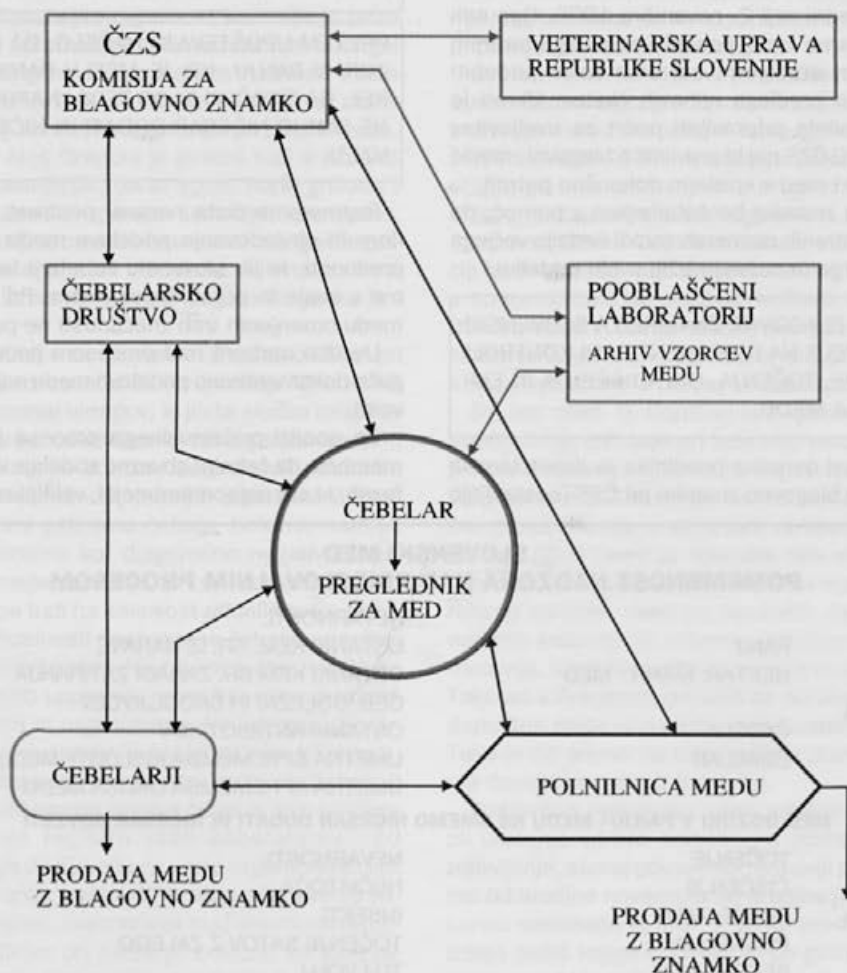
TOČENJE
ČIŠČENJE
PRECEJANJE
POSNEMANJE
SEGREVANJE

NEVARNOSTI:
OSTANKI KEM. SR. IZ NARAVE
OSTANKI KEM SR. ZARADI ZATIRANJA
ČEB. BOLEZNI IN ŠKODLJIVCEV
OSTANKI ANTIBIOTIKOV
UMETNA SPREMEMBA KISLOSTI MEDU
UMETNA SPREMEMBA OKUSA MEDU

NEVARNOSTI:
NEČISTOČA
INSEKTI
TOČENJE SATOV Z ZALEGO
TUJ VONJ

	SKLADIŠČENJE MEŠANJE – KREMNI MED ČEBELAR	ODVZEMANJE ALI DODAJANJE CVETNEGA PRAHU VRENJE MEDU NEUSTREZNA POSODA – TEŽKE KOVINE V MEDU SUŠENJE MEDU
3. FAZA	EMBALIRANJE V KONČNO POSODO – KOZARCE OPREMA KOZARCEV Z NALEPKO IN ZAŠČITNO ZNAMKO ČEBELAR POLNILEC	NEVARNOSTI: NEČISTA POSODA – KOZARCI NEPRIMERNOST PROSTORA NEPRIMERNOST OSEBE MED JE IZPOSTAVLJEN NEVARNOSTIM ZELO KRATEK ČAS
4. FAZA	PRODAJA TRGOVEC ČEBELAR	NEVARNOSTI: NEPRAVILNO SKLADIŠČENJE – DIREKTNA SVETLOBA – SONCE

ORGANIZACIJSKE POVEZAVE

Nekaj zanimivih posnetkov z državnega seminarja čebelarjev v Celju

foto: J. Mihelič

Nekaj novosti je na letošnji razstavi predstavil Jože Rihar iz Gabrja pri Ljubljani.

Dr. Jože Rihar je udeležencem predstavil svojo novo knjigo Varoza čebel.

Izdelovalec panjev g. Videčnik iz Zreče je razstavljal svoj nakladni panj prirejen za prevozne čebelnjake.

Na letošnji razstavi si je veliko mlajših čebelarjev in začetnikov ogledalo nakladne panje.

Novi trodelni plemnilček iz stroporja je razstavil Marko Debevec z Vrhnike.

Ponudba posod iz nerjaveče pločevine in toplinikov za med je vedno večja.

Razstavljeni izdelki čebelarstva Debevec so vsako leto bolj zanimivi.

tudi v tretji fazi, občasno pa tudi v četrti.

Dokumentirana kontrola pridelave omogoča, da prednosti našega medu izrabimo v svoj prid. Te prednosti so predvsem:

- vse nevarnosti v obdobju pridelave so pod nadzorom,
- med dozori v panju,
- med vsebuje majhen odstotek vode,
- med ni pregreto.

Navedene prednosti je komisija kot nosilne stebre pravilnika blagovne znamke za slovenski med vgradila v njegov osnutek. Le-ta vsebuje strožja merila, kot jih bo vseboval nov državni pravilnik o medu, ki naj bi bil v kratkem objavljen v Uradnem listu RS. Slovenski čebelarji si lahko privoščijo strožja določila in jih izrabijo kot svoj adut.

V osnutek pravilnika o blagovni znamki za slovenski med so vgrajeni kontrolni mehanizmi, kot so kontrola primernosti čebelarjenja ter terenske in laboratorijske analize.

Osnutek pravilnika upošteva vse najnovejše usmeritve glede varstva porabnika. Zagotavlja mu kar največje jamstvo, da je med z blagovno znamko res pridelan v Sloveniji, da je pridelan pod strogimi merili, da je celotna pridelava nadzorovana, da nadzor izvajajo strokovne in pooblaščen službe, tako da je višja kakovost zajamčena in tudi dokazljiva.

Projekt blagovne znamke za slovenski med je projekt Čebelarke zveze Slovenije za vse njene člane, ne glede na število panjev, s katerimi čebelarijo.

Projekt blagovne znamke je namenjen:

- vsem večjim čebelarjem, ki svoj pridelek prodajajo v trgovinah;
- vsem čebelarjem, ki bodo svoj med prodajali neposredno na domu, saj ta vrsta prodaje, za katero bodo verjetno kmalu znani tudi pogoji, zagotavlja neposreden stik s porabnikom; poleg visoko kakovostnega medu lahko čebelar ponudi kupcu tudi veliko informacij o medu, čebelah, pomembnosti oprasaevanja itd.;
- vsem tistim čebelarjem, ki svoj pridelek odajajo /prodajajo/ polnilcem medu, saj osnutek predvideva postopek, po katerem bodo polnilci medu lahko prodajali med z blagovno znamko; s tem bo torej dana možnost sodelovanja na višji kakovostni ravni, za to pa naj bi bili zainteresirani tako slovenski čebelarji kot tudi polnilci medu.

Vstop v sistem blagovne znamke bo prostovoljen in bo temeljil na pogodbenem odnosu Čebelarke zveze Slovenije – čebelar oziroma Čebelarke zveze Slovenije – polnilce.

ORGANIZACIJA SISTEMA BLAGOVNE ZNAMKE ZA SLOVENSKE MED

Zastavljena je tako, da omogoča sodelovanje vseh organiziranih čebelarjev v okviru Čebelarke zveze Slovenije, ne glede na število panjev in količino pridelanega medu. Seveda mora biti blagovna znamka za čebelarja zanimiva tudi s finančnega vidika. Strošek, ki ga bo imel čebelar z blagovno znamko, mora biti čim manjši, vsekakor pa takšen, da se mu bo zaradi višje prodajne cene, ki jo bo z blagovno znamko dosegel, to splačalo.

Cena blagovne znamke je v največji meri odvisna od organizacije sistema te znamke. Zaradi tega smo najprej pregledali nekatere novejšje evropske sisteme, ki vključujejo v postopek kontrolo pridelave in oceno kakovosti medu, in to vključili tudi v sistem naše blagovne znamke. Vendar tuji sistemi uvajajo nove organizacijske enote, npr. regijske centre, to pa zahteva precejšnja finančna sredstva. Da bi se izognili tem stroškom, smo pri naši blagovni znamki zasnovali organizacijo sistema na način, prikazan na skici 1.

Temeljna ideja za vzpostavitev organizacije sistema blagovne znamke za slovenski med je v tem, da sloni na že obstoječih elementih organizacije slovenskega čebelarstva, in sicer na Čebelarke zvezi Slovenije (ČZS) in njeni komisiji za blagovno znamko, na čebelarskih društvih (ČD) in na organiziranih čebelarjih (Č). Novost, ki jo uvajamo za potrebe blagovne znamke, je le preglednik za med, ta pa je čebelar in tudi član čebelarskega društva. Tako so vse potrebne funkcije zagotovljene znotraj obstoječe čebelarke organizacijske strukture.

Navzven se čebelarke organizacija za potrebe blagovne znamke povezuje z drugimi obstoječimi institucijami:

- z Veterinarsko upravo republike Slovenije (VURS),
- s pooblaščenim laboratorijem za analize medu,
- s polnilnicami medu.

Povezava z VURS je pomembna zato, da v prila za doseg blagovne znamke vključimo vse zakonske predpise, ki se nanašajo na med kot živo živalskega izvora. Drugi pomemben razlog pa je v tem, da VURS prizna blagovno znamko za slovenski med, tako da bo čebelar, ki pridobi blagovno znamko, s tem izpolnil tudi obveznosti, ki mu jih postavlja Veterinarska uprava.

Pooblaščen laboratorij in ČZS bosta sklenila pogodbo, po kateri bo ta laboratorij arhiviral vzorce medu in izvajal analize medu ob morebitnih sporih ter analize naključno vzetih vzorcev v prodaji.

Z zainteresiranimi polnilnicami bo ČZS sklenila pogodbo, tako da bo tudi polnilnica lahko prodajala med z blagovno znamko, če bo od naših čebe-

Udeleženci seminarja, so z zanimanjem spremljali razpravo o znamki

larjev odkupovala med, ki bo imel dokumentacijo za blagovno znamko. Ta možnost je zanimiva za čebelarje, ki v svojem okolju ne morejo prodati celotnega pridelka.

Osrednji člen v organizacijski strukturi za blagovno znamko pa je "preglednik za med". Preglednik za med postane čebelar, član ČD, ki opravi tečaj in izpit za preglednika za med in od ČZS prejme pooblastilo za opravljanje svoje funkcije na terenu. Preglednik za med evidentira pogoje pridelave, točenja, skladiščenja in polnjenja medu pri vsakem čebelarju, ki pristopi k blagovni znamki. Od pridelane količine medu vzame dva vzorca. Pri prvem vzorcu opravi terensko analizo: senzorično oceni med, izmeri odstotek vode in elektroprevodnost medu. Če so rezultati pozitivni, izda čebelarju potrebno število nalepk blagovne znamke. Drugi vzorec pošlje v arhiv.

Pregled medu opravi po istem postopku tudi v polnilnici. Izda ji potrebno količino nalepk blagovne znamke, vendar le za tisto vrsto in količino

Delovno predsedstvo drugega dela seminarja

medu, ki je bil kupljen pri čebelarjih in ima dokumentacijo, da izpolnjuje pogoje za blagovno znamko za slovenski med.

Preglednika za med ima načelno lahko vsako čebelarstvo društvo. Pričakovati pa je, da bo za manjša čebelarstva to delo opravljal preglednik večjega sosednjega društva ali da se bo nekaj društev dogovorilo za skupnega preglednika - tako pač, da bodo stroški minimalni. Pomembno pa je, da društveni pregledniki opravljajo svoje delo v svojem okolju, v katerem najbolj poznajo čebelarstva, odpadejo pa tudi večji prevozni stroški in izguba časa na poti.

Šolanje preglednikov bo organizirano v okviru regije.

Čeprav je uvedba blagovne znamke za slovenski med namenjena vsem slovenskim čebelarjem, saj naj bi si z njo vsak zagotovil boljšo ceno za svoj pridelek, bo njeno uvajanje potekalo postopno. Izobraževanje preglednikov bo vsako leto organizirano glede na potrebe, zato ni nevarnosti, da ne bi vsi prišli na vrsto.

Predstavljen sistem blagovne znamke je morda na prvi pogled videti precej zapleten. Tako se zdi tudi zaradi novih določil, ki jih čebelarji doslej nismo tako zelo upoštevali, kot sta na primer odprtost pridelovalnega procesa in nadzor na terenu.

Slovenski čebelar naj bi s ponosom razkril vse faze pridelave medu, pri katerih ima največjo vlogo higiena satja, panja in vseh čebelarjskih postopkov v čebelnjaku in tudi zunaj njega.

Med je pridelek narave in čebel. Čebelarji že končni proizvod samo pretočimo v druge posode in jih premestimo v druge kraje. Pri tem skrbimo, da med ostane ves čas tak, kakršnega so čebele kot svoj dokončni pridelek uskladiščile v satje.

Med uživamo sami, naši otroci, naši spoštovani porabniki.

Člani komisije in prav tako tudi upravni odbor ČZS so prepričani, da je slovenski čebelar sposoben uresničiti projekt blagovne znamke za slovenski med.

Zato komisija za blagovno znamko za slovenski med v imenu UO ČZS poziva vse čebelarje, da ta projekt oživimo skupaj v dobro vseh nas in porabnikov, ki jim ni vseeno, kaj za svoj denar dobijo, zato postajajo tudi čedalje bolj kritični oziroma zahtevni.

Komisija za blagovno znamko pri ČZS

Čebelarjeva mesečna opravila

ČEBELARJEVA OPRAVILA V APRILU

BRANE KOZINC

Končno je prišel čas, ko bomo pogledali v panj in ugotovili, kakšno je stanje pri naših čebelah. Vremenske razmere v Sloveniji so v tem mesecu zelo različne, zato se jim moramo seveda s pregledom prilagoditi. Čebele ne poznajo koledarja, svoj razvoj prilagajajo dogajanjem v naravi. Tudi mi bomo storili tako. Za datum pregleda izberemo dneve cvetenja češnje. Glede na to vsako leto pregledamo čebele tedaj, ko je v polnem cvetu točno določena češnja, ne pa kar na splošno. Ugotovili boste, da se ta datum vsako leto zelo spreminja. Toda to je edino merilo, ki ga poznajo čebele. Tega merila pa se moramo natančno držati tudi mi, kajti le tako bomo lahko delali primerjave.

Ko odpremo panj, najprej ugotovimo, koliko pogače so čebele porabile. Po potrebi jo lahko dodamo, saj bo v tem času delovala zelo stimulatивно. Med pogačo lahko primešamo tudi izvleček iz kostanjevega lubja (tanin). Prodajajo ga kot farmatan. Količino določimo glede na stanje čebel, zelo koristen pa je za zdravljenje grizavosti in noseme. Ker sem v tretji številki omenil, da v pogače dodajam »nutril Se«, ki vsebuje vitamine in minerale ter jod proti nosemi, me je klicalo veliko čebelarjev, ki so želeli zvedeti v kakšni količini dodajam omenjeno sredstvo. Na 50 kilogramov sladkorja dodam 2,5 kg kvasa in 3 litre vode, v kateri raztopim 100 g nutrila Se in 1 dl joda.

Ko odstranimo sate tople stavbe (prečne), lahko vidimo, kako je družina prezimila. Večina družin zaseda 4-5 satov medišča in 4-5 satov plodišča. Razpored gnezda je lahko tudi drugačen (samo medišče ali samo plodišče). Ne glede na to, kako je gnezdo razporejeno, ga pustimo pri miru! Odstranimo 2-3 najslabše sate. Naj nas ne moti, če so v njih med, cvetni prah ali zalega. Ob gnezdo (predzadnji sat) vstavimo satnice. Sate, ki smo jih odstranili, presejemo v toplo stavbo, iz panja pa odstranimo najslabše sate in jih damo v predelavo. Tako vsako leto iz panja izločimo najslabše satje. Panj odenemo z izolacijo in ga zapremo. To je vse delo, ki nam ga v tem obdobju narekujejo izkušnje in nasveti. Po mojem mnenju mora čebelja družina v tem obdobju zasedati vsaj sedem satov. Kaj pa storiti s panjem, ki ni dosegel tega števila? Odstranimo mu pet praznih satov in

namesto njih vstavimo rezervno družino na petih satih. Če damo obe v plodišče ali medišče, ju ločimo le s satnico. Še bolj preprosto pa je, če je ena v plodišču, druga pa v medišču. Vstavimo ju tako, da sta si v diagonali in ne ena pod drugo. Tako je družina dosegla povprečen ali celo nadpovprečen razvoj. Kaj pa matici? Pustimo ju lepo pri miru! Le čebele vedo, katera je boljša. In nazadnje bo boljša tudi ostala. Pri tem posegu se večkrat dogajajo stvari, ki niso najbolj v skladu s teorijami nekaterih "strokovnjakov". Čebele se v nobenem primeru med seboj ne uničujejo! Velikokrat se zgodi, da še dolgo zalegata obe matici, že nekaj minut pozneje pa najdemo eno zunaj mrtvo. Če čebele pustijo zalegati obe matici, sta si očitno enakovredni. Če eno zelo hitro izločijo, je to znamenje, da je bila izrazito slabša. Nikakor ni nujno, da je mlada matica, ki smo jo dodali z rezervno družino, boljša. Pustimo, da o tem odločajo čebele! Na ta način bomo poskrbeli, da bomo v čebelnjaku vedno imeli dobre maticice. Pri tem nas ne zanima njihova starost! Tak postopek pa ni priporočljiv v izrazito brezpašnem obdobju. Vsekakor je najprimernejši čas cvetenja češnje. Pozneje tega niti nima pomena početi, ker iz take družine v tem letu ne moremo pričakovati kakšnih večjih uspehov. V obdobju cvetenja češnje in drugega sadja ter regrata čebele izdelajo najlepše satje. Če je vreme zelo ugodno, damo v panj lahko tudi več satnic hkrati. Ne zamudimo te priložnosti. To je ta mesec vse delo, ki ga opravljam pri čebelah, in tudi vam priporočam, da čebel ne vznemirjate po nepotrebnem. Vsak poseg v panj je za čebele stres, na vsak stres pa se čebele odzovejo negativno. Namesto da bi nabirale med in si urejale življenje v panju, tako kot jim najbolj odgovarja, se spopadajo s čebelarjevimi poskusi podrediti si čebelo. Ne bo vam uspelo! Čebelam dajte na voljo dovolj velik prostor in mir - podredite se ji in uspeh ne bo izostal. Vsako spreminjanje prostornine panja (nastavljanje medišč, zaklad ali celih naklad pri nakladnih panjih) je za čebele velikanski stres. Še teže pa je določiti pravi čas za ta poseg. Le s težavo bi našli družini, ki bi enako prenesli povečanje prostornine. Zato tudi uspeh tega početja ni predvidljiv, še zlasti pa ga ni mogoče krajevno in časovno opredeliti. Vsekakor je za čebele najbolje, če imajo vse leto na voljo enako velik prostor. Strah, da čebele ne bi shranile vsega satja je neupravičen, le z

matično rešetko jih ne smemo omejit.

Nekateri čebelarji se konec aprila že pohvalijo s prvimi roji. Pri teh čebelarjih je nekaj hudo narobe. Morali bodo temeljito razmisliti, kaj bodo spremenili, da bodo imeli ob pravem času čebele na vrhuncu

razvoja. To je prvi ukrep do boljšega pridelka medu. V Sloveniji se je spet razvnela "panjska vojna", vendar "generali" te vojne pozabljajo, da z vsakim panjem upravlja čebelar, zato bo predvsem od njega in njegovih čebel odvisno, koliko bo medu v loncih.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NIZKONAKLADNEM PANJU V APRILU

Anton Vrčko

Aprila lahko prvič temeljito pregledamo čebelje družine. Seveda moramo ravnati kraju in vremenu primerno. Pri širitvi gnezda čebelje družine moramo biti previdni, da ne pretiravamo. Delamo premišljeno in hitro, dobro je, če imamo pri tem delu pomočnika.

Čebelje družine, ki so v treh nakladah in imajo zalego v zgornjih dveh nakladah, medsebojno zamenjamo ali pa samo vmesno naklado obrnemo za 180°, tako da medeno zalogo hrane premaknemo bliže žrelu, kjer je čebele ne trpijo, in tako ustvarimo prenos hrane v panju. Zamenjamo tudi družine, ki so v dveh nakladah, ali pa jih obrnemo za 180° in tako dosežemo enak učinek, kot sem ga že opisal. Močnim družinam v dveh nakladah podstavimo tretjo naklado z zgrajenim satjem in po možnosti še s kakšnim medenim satom, ki ga čebele že spet prenašajo, ker je preblizu žrela. Stalno prenašanje in kroženje medene ali sladkorne hrane med čebelami v čebelji družini je temeljni biološki pogoj za hitrejši spomladanski razvoj čebelje družine. Zares močnim družinam pa lahko tudi tretjo naklado vstavimo kot medklado, saj to še dodatno vpliva na hitrejši razvoj čebelje družine.

Delamo povečini s celimi nakladami in čim manj s posameznimi sati. Krajni sati morajo biti polni medu, saj so rezerva hrane in toplotni izolator gnezda. Sicer pa mora čebelja družina imeti ob svojem gnezdu in nad gnezdom približno osem kilogramov stalne medene ali sladkorne zaloge hrane. Če hrane ni dovolj, je treba čebele dokrmili.

Rezervne - pomožne - čebelje družine v eni nakladi oskrbujemo nekoliko drugače, in sicer tako, da predstavljamo posamezne sate; pri tem sat ali dva obrnemo za 180° in s tem pospešimo prenos hrane, s tem pa tudi razvoj čebelje družine.

Aprila moramo vstaviti tudi gradilni satnik za graditev trotovine, saj bomo v njem lovili varoe. Strokovnjaki namreč priporočajo, naj vsaj dva- do trikrat na leto izrezujemo pokrito trotovsko zalogo in na ta način uničujemo varoe. Zaradi razmnoževanja se namreč varoe od osem- do petnajstkrat pogosteje naselijo v trotovsko zalogo kot v zalogo čebel delavk. Priporočam, da pokrito trotovsko zalogo obglavite z ostrim nožem, iztresete zalogo in z vodo izperete preostale varoe. Tak trotovski sat je spet uporaben za zale-

ganje. Uporabljamo ga tedaj, ko čebelje družine trotovine ne gradijo več s tako vnemo, kot so jo prej.

Čebelarjem priporočam, da v tem letnem času in vse do konca čebelje paše varoo čim več zatirajo z biološkimi postopki, saj bodo čebelji pridelki le tako zares ostali neoporečni. Vsem čebelarjem priporočam, da preberejo novo knjigo dr. Jožeta Riharja Varoza čebel, v kateri naš priznani strokovnjak zelo natančno opisuje biološke postopke zatiranja varoe.

Za gradilni satnik uporabimo prazen satnik, ki ga kot tretji satnik z leve ali desne strani vstavimo v drugo ali tretjo naklado med čebeljo zalogo. Iz svojih lastnih izkušenj vem, da ga bodo čebele tam hitro zgradile, matica pa takoj zalegla. Ko so čebelje družine tako razvite, da zasedajo tri do štiri naklade, lahko v drugi in tretji nakladi uporabimo že dva gradilna satnika za trotovinu, odvezamo pa ju v časovnih presledkih dveh do treh tednov, ko je trotovinna še pokrita, postopamo pa tako, kot sem že opisal.

Ob cvetenju češenj se v čebeljih družinah pojavi vsesplošni gradilni nagon, ki ga izrabimo za graditev satja. Zato jim dodajamo satnice. Tudi satnic nikoli ne vstavljamo v spodnjo naklado, ampak vedno v drugo ali tretjo naklado med čebeljo zalogo, saj jih bodo čebele tam hitro zgradile. Ob pojavu izdatnejše nektarne čebelje paše pa lahko naklado namestimo izmenično z enim zgrajenim satom in eno satnico tik nad gnezdo, kjer bodo čebele hitro zgradile satje.

Kot sem že prej omenil, moramo biti pri širitvi gnezda zelo preudarni. Vse posege v čebeljih panjih prilagodimo moči - zivalnosti čebeljih družin oziroma posamezne čebelje družine. V nizkonakladnem panju predvsem pazimo, da čebelja družina ni utesnjena v svojem razvoju in da je pretok hrane v družini stalen. Tako se bodo brez težav hitro razvijale, kajti Manleyev satnik omogoča čebelam in matici neovirano gibanje po satju iz naklade v naklado.

Za ilustracijo povejmo, da se na enem satu zalege čebel delavk izvali toliko čebel, da zasedejo dva do tri nadaljnje sate v panju.

Če nameravamo čebelariti v dvomatičnem sistemu, je zdaj tudi čas, da pri živalnih družinah osnovni pridobitni družini dodamo novo pomožno družino. Čebele oskrbujemo in razvijamo ločeno med seboj.

In kako vstavljamo satnice v Manleyev satnik? Okvir satnika obrnemo na zgornjo letev in ga položimo na delovno površino, vzamemo satnico, jo potisnemo skozi režo med spodnjima letvicama satnika in namestimo v utor zgornje letvice. Satnico potem

zalijemo z raztopljenim voskom. To storimo tako, da z levo roko primemo satnik s satnico, z desno pa jo zalijemo z voskom. Za ta namen uporabimo žlico ali kakšno drugo pripravo, npr. kovinsko pipeto. Pri Menleyevem satniku satnic ne žičimo. Prednosti uporabe tega satnika sem opisal že v februarški številki Slovenskega čebelarja (str. 40), tako da jih lahko preberete še enkrat. Načelno tega satnika ne

žičimo, če pa kdo to izrecno želi, naj to stori tako, da žico napelje vzdolžno - vodoravno. Omenim naj še, da se z uredništvom oddaje "Ljudje in zemlja" na TV Slovenija dogovarjam za snemanje in prikaz nekaj kratkih prispevkov o čebelarjenju v tem nakladnem panju, tako da bomo v prihodnjih mesecih pisano besedo dopolnili tudi s sliko in govorom. Bodite pozorni na to.

VETERINARSKI NASVETI ZA APRIL

dr. vet. med. Drago Goručan

Zatiranje poapnele zalege - april

Opravilo	Kontrola okuženosti	Apitehnični ukrepi	Zdravljenja – antibiotik nistatin	Zdravljenja – alternativa
	Pregled podnic, brad in izletišč pred žreli. Izločenih več kot 10 ličink na dan. Pregled podnic, brad in izletišč pred žreli. Na dan odpade manj kot 10 ličink.	Razkuževanje ob vsakem posegu v panje z 1-odstotno koncentracijo virkona. Krmljenje družin z močno vitaminsko hrano (na 1 l sirupa 1:1 dodati 5 dag cedevite)	Potrebno zdravljenje posamezne družine po navodilih proizvajalca antibiotika. Družino izločimo iz pridelave!	
		Razkuževanje ob vsakem posegu v panje z 1-odstotno koncentracijo virkona.	Ni potrebno.	Čebelam dodajamo sladkorno testo z dodatkom C-vitamina ali Na-propionata (2 grama/kg testa)
Ob hujši okuženosti zalege s poapnelo zalego je treba preveriti napadenost čebel z varoo in jo zatirati po programu.				

Ker poapnela zalega kot bolezen izbruhne le pod določenimi pogoji, je pomembno, da pri pojavu le-te čim prej izključimo vse dejavnike, ki vplivajo na njen razvoj. Na prvem mestu je vsekakor varoza, ki smo ji doslej namenili že veliko pozornosti.

Drug dejavnik je vlaga v panju, ki jo je prav maja največ, zato ob lepem vremenu odstranimo ves vlažen pažni material in ga zamenjamo ali sploh odstranimo. Ker je v tem obdobju v panjih že dovolj čebel, jih lahko pustimo priprte za nekaj ur, da se notranjost čim bolj osuši.

Če paša pojenja ali se še ni začela, čebele dražilno krmimo s sladkornim sirupom ali testom. Način izberite čebelarji sami. Priporočamo tri različne recepte:

1. Sladkornemu sirupu (prekuhanemu in ohlajenemu!) dodamo 5 dag cedevite (9 vitaminov!) ali 2 g C-

vitamina ali 2 g natrijevega propionata (konzervans) in ga čebelam dodajamo po 2 do 5 dl na vsak drugi dan.

2. Pripravimo si sladkor v prahu. Na 10 kg sladkorja dodamo 1 kg pekovskega kvasa in 3 dl domačega sadnega kisa. V takšno testo lahko dodamo tudi cedevito ali C-vitamin. S pogačo napolnimo satni pitalnik in ga namestimo ob gnezdo.

3. Pripravimo si enako pogačo in ji dodamo tri žlice jedilnega olja, 50 g nadomestka cvetnega prahu in 10 g nistatina. Takšno pogačo pokladamo samo tistim družinam, ki smo jih izločili iz pridelave medu.

Pri zatiranju čebeljih boleznih mora biti na prvem mestu skrb za zdravje porabnikov čebeljih pridelkov.

Veterinarski zavod Slovenije, OE Celje

Bolezni čebel

VETERINARSKI ZAVOD SLOVENIJE: Oddelek za zdravstveno varstvo čebel

VETERINARSKA FAKULTETA: Institut za zdravstveno varstvo in gojitev divjih živali, rib in čebel

INTEGRALNI PROGRAM ZATIRANJA VAROE ZA LETO 1999

Obdobje od 15. aprila do 1. oktobra (do konca paše) brez uporabe kemičnih sredstev

MESEC	KONTROLA NAPADALNOSTI	POTREBNO ZDRAVLJENJE	ALTERNATIVNE METODE	APITEHNIČNI UKREPI
DECEMBER 98				
JANUAR		Zimsko zdravljenje • AEROSOL (HEMOVAR)		
FEBRUAR				
MAREC	KONTROLA STOPNJE NAPADENOSTI V VSEH DRUŽINAH: • IZDELAVA INDIVIDUALNEGA PROGRAMA ZDRAVLJENJA PRI ODPADU VEČ KOT 1 VAROJE NA DAN	PAŠNO OBDOBJE BREZ UPORABE KEMIČNIH SREDSTEV		APITEHNIČNI UKREPI SE IZVAJAJO SKOZI VSE LETO: • SKRB ZA MOČNO DRUŽINO IN STALNO ZALOGO HRANE • IZREZOVANJE TROTOVINE • LOVLNI SATI (ZAPIRANJE MATICE) • NARAVNI IN UMETNI ROJI KOT NAČIN ŠIRJENJA ČEBELARSTVA • UNIČENJE ZADNJE ZALEGE, S ČIMER POVEČAMO UČINKOVITOST ZDRAVLJENJA • PREPREČEVANJE ROPANJA
APRIL				
MAJ				
JUNIJ				
JULIJ				
AVGUST	KONTROLA NAPADENOSTI po paši		POLETNO ZDRAVLJENJE PO TOČENJU • APILIFE VAR • MRVLJINIČNA KISLINA • TIMOL	
SEPTEMBER	KONTROLA NAPADENOSTI po poletnem zdravljenju		JESENSKO ZDRAVLJENJE • OKSALNA KISLINA • MLEČNA KISLINA, KO V PANJU NI ZALEGE	
OKTOBER				
NOVEMBER				
DECEMBER		ZIMSKO ZDRAVLJENJE • PERIZIN ali HEMOVAR (AEROSOL)		

Pri oblikovanju programa zatiranja varoze se osredotočili na dva poglobitna in enakovredna cilja: ohraniti zdrave čebele in neoporečnost čebeljih pridelkov. Prav kakovost medu je ob sicer skromnejših pašah tista primerjalna prednost, ki jo moramo ohranjati, če hočemo biti konkurenčni na skupnem evropskem trgu. Program je oblikovan tako, da v pašnem obdobju ne uporabljamo nobenih kemičnih pripravkov, uporaba le-teh pa je načrtovana za pozno jesenski in zimski čas. Na ta način želimo povečati učinkovitost uporabljenih sredstev in zmanjšati število potrebnih aplikacij. Pri zatiranju varoze smo zares lahko dejavni le tedaj, ko v panju ni zalege, to pa je v naših razmerah le v obdobju med 15. novembrom in 15. februarjem, seveda odvisno tudi od zunanjih vremenskih razmer.

Kontrola napadenosti

Osnova uspešne kontrole je vsekakor stalna informacija o številu varoj, ki živijo v naših družinah. Na podlagi teh informacij lahko zmanjšamo število zdravljenj na najmanjšo možno mero, ne da bi pri tem ogrozili zdravje naših čebel. V programu so predvidene najmanj tri takšne kontrole vseh čebeljih družin v posameznem čebelarstvu. Na podlagi prve, izvedene zgodaj spomladi, bomo izvedeli, kako učinkovito je bilo naše zimsko zdravljenje.

ne, se z veterinarjem dogovorimo o spremembah programa zatiranja oziroma ukrepih, ki jih bo treba izvesti, da ohranimo zdrave družine.

Kontrolo lahko opravljamo tudi s pregledovanjem zalege ali pregledom čebel nad starejšo nepokrito zalego (tako imenovana "roll on metoda").

Potrebno zdravljenje

Kemične pripravke bomo vsekakor uporabili šele pozno jeseni in pozimi - tedaj bomo izvedli zimsko zdravljenje. V tem obdobju bomo izmenično uporabljali hemovar in perizin. Na ta način bomo odložili pojav odpornosti varoj na amitrazne pripravke, hkrati pa do morebitnega pojava odpornosti kot utečeno metodo uvedli zdravljenje s perizinom.

Alternativne metode

Program namenja veliko pozornosti alternativnim metodam nadzora nad populacijo varoj. Med čebelarstvo sezono so to predvsem mravljinčna kislina, apilife VAR in timol. Te naj bi uporabili tudi kot individualni program, kadar je presežena še dopustna meja napadenosti, seveda ob vseh potrebnih zaščitnih ukrepih za zdravje čebel in ljudi. Vedeti moramo, da lahko neustrezna uporaba povzroči veliko škode v čebeljih družinah, pa tudi pojav organoleptičnih sprememb medu, čeprav gre za naravne snovi.

Tabela 1: Ocena okuženosti z varoo dopustne vrednosti

Mesec	Naravno odmiranje na dan	Faktor	Pregled zalege število varoj, na 100 ličink	Pregled čebel, število varoj na 100 ličink	Ocenjeno število varoj v družini
marec	1	120	10	20	120
april	1,5	180	10	20	240
maj	2	240	10	10	480
junij	3,2	300	20	10	960
julij	5,5	350	20	5	1920
avgust	10	400	20	20	3480
september	17	450	30	30	7680

Drugo bomo izvedli takoj po končani paši oziroma julija, saj bomo na ta način lahko ocenili, kolikšen je bil razvoj varoe v pašnem obdobju in kako intenzivno moramo pozno poleti zatirati zajedavca.

Zadnjo kontrolo izvedemo v obdobju od druge polovice septembra do konca oktobra. Na podlagi teh rezultatov bomo namreč načrtovali zdravljenje v pozno jesenskem in zimskem času.

Kontrolo izvajamo na podlagi naravnega odmiranja varoj. Na podničnih vložkih, ki morajo biti zavarovani z mrežo, da podatki ne bodo zavajajoči, spremljamo odmiranje varoj v naših družinah najmanj sedem dni, še bolje pa je, če ga spremljamo deset dni. Potem preštejemo odmrle varoe in izračunamo dnevni odpad. V tabeli pogledamo, ali število odpadlih varoj presega kritično mejo. Če so naše ugotovitve pozitiv-

Za pozno jesenski čas brez zalege predvidevamo uporabo mlečne in oksalne kisline.

Apitehnični ukrepi

Samo zdravljenje, ne da bi hkrati skrbeli za močne družine z zadostno zalogo hrane, ne da bi bile v panjih kakovostne matice in ne da bi preprečevali izbruh drugih bolezni oziroma da jih ne bi zdravili, ne more dati zelenih rezultatov. Vitalna družina prenese tudi 14.000 varoj (lastne izkušnje), zato je v boju proti varozi zelo pomembno tudi ohranjanje osnovne vzdržljivosti čebeljih družin. Preprost apitehnični ukrep za zmanjševanje števila varoj v družini je gradilni sat. Nekoliko bolj zapleten, a ne neizvedljiv ukrep je tudi lovilni sat. Širjenje čebelarstva samo z mladimi roji, ki jih lahko uspešno očistimo zajedavcev, novi družini

ni zagotovi leto dni prednosti pred varoo.

Zelo pomemben del boja proti zajedavcu je tudi izbira matic, odpornejših na varoo, torej takšnih z razvitejšimi obrambnimi mehanizmi. Brez dvoma za sluzi vso našo podporo.

Vse omenjene štiri točke pa ne bodo obrodile sadov, če jim ne bomo dodali še treh:

1. sistematično zdravljenje, torej časovno uskla-

jeno zdravljenje pri vseh čebelarjih določenega območja,

2. učinkovita in nenevarna sredstva za zatiranje, ki bodo na voljo v zadostni količini in po primerni ceni,

3. informiranost čebelarjev, tako da bodo vedno vedeli, kdaj in kako je treba ukrepati.

dr.vet.med. Jože Matavž

VZS, oddelek za zdravstveno varstvo čebel

POROČILO O DELU REPUBLIŠKE SLUŽBE ZA SELEKCIJO KRANJSKE ČEBELE PRI KMETIJSKEM INŠTITUTU SLOVENIJE V LETU 1998

dr. Janez Poklukar

1. Uvod

Leto 1998 je bilo na področju čebelarstva uspešno. Pridelek medu je bil najboljši v zadnjih petih letih, izdelane so bile strokovne podlage za zaščito blagovne znamke pri nas pridelanega medu in matic, vzrejenih v registriranih vzrejališčih v Sloveniji. Dolgoročno pa je strokovna prizadevanja najbolj zaznamovala strokovna knjiga Od čebele do medu. S strokovnimi nalogami na področju čebelarstva se v KIS ukvarjata raziskovalni in tehnični sodelavec.

2. Izvajanje strokovne naloge v letu 1998

2.1. Izvajanje selekcijskega programa

2.1.1. Sodelovanje z vzrejevalci matic

Spomladi leta 1998 smo postopek priznavanja vzrejališč in plemenišč izvajali v 23 vzrejališčih. Komisija v sestavi dr. Janez Poklukar (predsednik), dr. Aleš Gregorc in Janez Gregori (člana) so obiskali vsa vzrejališča in plemenišča ter ugotavljali njihovo primernost za pridobitev vzrejnega dovoljenja. Posto-

Tabela 1: Leta 1998 registrirani vzrejevalci matic, število vzrejenih matic v letu in serijske številke kontrolnih nalepk

IME	PRIIMEK	NASLOV	POŠTA	ŠT.	SERIJA
Ivan	Bračko	Rosinova 5	2000 Maribor	200	od 7801 do 8000
Alojz	Bukovšek	Golo Brdo 19	1215 Medvode	2000	od 24201 do 26200
Marko	Debevec	Čuža 3	1360 Vrhnika	1200	od 23001 do 24200
Ivan	Dremelj	Dragovšek 13	1275 Šmartno pri Litiji	3500	od 1 do 3500
Janez	Dremelj	Dragovšek 13	1275 Šmartno pri Litiji	1000	od 3500 do 4500
Miha	Goltnik	Gaberke 112	3325 Šoštanj	400	od 21801 do 22200
Drago	Goručan	Kevsova 12	3212 Vojnik	200	od 22201 do 22400
Darko	Grm	Hude Ravne 1	1273 Dole pri Litiji	3000	od 4501 do 7500
Ivan	Hudernik	Staneta Severja 19M	2000 Maribor	200	od 28801 do 29000
Jože	Jakšič	Kapca 22	9220 Lendava	200	od 22801 do 23000
Ciril	Jalen	Rodine 18	4274 Žirovnica	200	od 26201 do 26400
Zoltan	Kelemen	Križevci 7	9206 Križevci v Prekmurju	300	od 21001 do 21300
Florijan	Koželj	Šolska 5	1240 Kamnik	200	od 22601 do 22800
Marjan	Krepek	Dvorjane 42	2241 Sp. Duplek	200	od 7501 do 7800
Janez	Kropivšek	Jeronim 32	3305 Vransko	200	od 22401 do 22600
Rado	Pavlovič	Gozd 36a	1242 Stahovica	200	od 26401 do 26600
Janko	Pislak	Apače 303	2325 Kidričevo	13000	od 8001 do 21000
Julij	Pokorni	Gačnik 3	2211 Pesnica	500	od 21301 do 21800
Ladislav	Vozelj	Dragovšek 18	1275 Šmartno pri Litiji	1700	od 26601 do 28300

pek registracije smo uspešno končali v 19 vzrejalščih. Skupaj je komisija podelila 25.400 kontrolnih nalepk.

V začetku sezone smo pripravili predlog pravilnika o nagrajevanju najboljših vzrejevalcev matic z nagrado Čebelar vzrejevalec leta. Upravni odbor ČZS je na svoji marčni seji ugotovil, da je pretirano drobljenje priznanj po posameznih področjih čebelarstva nesmiselno in da je dovolj, če v okviru ČZS podeljujejo tri različna priznanja: odličja Petra Pavla Glavarja, Antona Janše in Antona Žnideršiča. Po mnenju upravnega odbora bi bilo v obstoječi sistem nagrajevanja čebelarjev primerneje vključiti tudi vzrejevalce matic.

V sodelovanju s komisijo za selekcijo kranjske čebele in z dr. Jankom Božičem smo pripravili tudi pravilnik o blagovni znamki za matice kranjske pasme, vzrejene v Sloveniji.

Veterinarska fakulteta je leta 1998 pregledala vsa vzrejalšča matic in ugotavljala zdravstveno stanje čebel. V enem od potencialnih vzrejalšč je ugotovila navzočnost hude gnilobe čebelje zalege, v dveh primerih pa kronično nosemavost čebel.

2.1.2. Selekcija čebel v čebelarstvu Kmetijskega inštituta Slovenije

Izvor vseh čebeljih družin v čebelarstvu KIS je znan, čebelje družine pa so v selekcijskem postopku. Čebele smo uporabili tudi za raziskovalne namene, predvsem za izvajanje raziskovalnega projekta Ugotavljanje genske raznolikosti kranjske čebele v Sloveniji.

Julija smo na Švedsko poslali večjo pošiljko trotovega semena.

Leta 1998 smo čebelarili na treh stojiščih: v čebelnjaku na Brdu, v čebelnjaku Senično in na stojišču Padarca. Poleg tega smo postavili novo stojišče pri srednji kmetijsko-mlekarski šoli v Strahinju pri Naklem. S šolo smo podpisali pogodbo o sodelovanju in uredili teren za postavitev panjev.

V čebelnjaku Brdo, kjer čebelarimo s 16 AŽ panji, so bile čebele spomladi precej oslABLJENE. Kmalu smo ugotovili, da je tam varoa že odporna na piretroide. Dodajanje bayvarola v panje ni bilo učinkovito. Poleti smo čebelje družine zdravili z mravljinčno kislino. Pokazalo se je, da je metoda dodajanja kisline v kontrolnih ploščah pod gnezdom v AŽ panju zelo učinkovita. Iztočili smo po 11 kg medu na panj, to pa je polovica dolgoletnega povprečja. Zaklad nismo uporabljali, vrhunec razvoja zalege pa smo izrabili za pripravo narejencev.

V čebelnjaku Senično smo med letom čebelarili z 21 čebeljimi družinami (8 AŽ, 4 FV, 9 LR). Iz njih smo vzrejali matice za potrebe naše lastne selekcije. Spomladi smo pri družinah krajši čas spremljali populacijski razvoj varoe. Jeseni smo družine zdravili z mravljinčno kislino. V treh poskusnih panjih, polnih satja, smo jeseni simulirali panjsko mikroklimo in preučevali hitrost hlapenja mravljinčne kisline pri različnih tipih hlapilnikov. Rezultat poskusov je razvoj novega tipa hlapilnika, ki se bo v kratkem pojavil na trgu pod oznako "Medjap".

Gre za hlapilnik, ki deluje na način vezne posode. Poglavita prednost hlapilnika je, da onemogoča ločeno izločanje molekul vode in molekul mravljinčne kisline iz podlage. Pri vseh dosedanjih hlapilnikih je namreč v začetku bolj izhlapevala mravljinčna kislina, s tem pa se je hitro zmanjševala njena koncentracija v posodi. Pri novem hlapilniku te pomanjkljivosti ni.

Novembra smo začeli lesen objekt temeljito obnavljati. Čebelnjak bo namreč že v najbližji prihodnosti postal eden izmed pomembnih ciljev obiskov čebelarjev iz tujine.

Na stojišču Padarca čebelarimo s 24 LR panji in 16 trietažnimi AŽ panji. Sezona se je začela že februarja, ko se je teža panjev v nekaj dneh povečala za več kot 2 kg. Česa podobnega v tem mesecu še nismo doživeli. Okrog stojišča smo že pred koncem zime postavili ograjo. V začetku marca smo začeli v vseh panjih spremljati naravni odpad varoe. Presenetila nas je velika variabilnost med panji - od nobene odpadle varoe v štirih tednih do rekordnih 46 odpadlih varoj v panju št. 48 v enem dnevu (31. marca). Sledil je poskus zdravljenja varoze čebel z oksalno kislino po kapljični metodi. Poskus je delno uspel, rezultat pa je bil opažen nekaj mesecev pozneje, saj 12 družin ni dalo skoraj nobenega pridelka medu. Nepravočasna uporaba oksalne kisline nas je stala najmanj 300 kg medu. Pri preostalih čebeljih družinah smo bili s pridelkom zadovoljni, saj smo v teh panjih pridelali 23 kg na panj. V začetku avgusta smo čebele testno zdravili z mravljinčno kislino, in sicer po metodi, ki jo je predlagal dr. Liebig. Ob delu smo začeli razmišljati, da velja metodo izpopolniti in čebelarjem ponuditi nov tip hlapilnika, ki bo deloval na podobni podlagi.

Med letom smo na stojišču testirali umetne satnice in ugotovili, da jih čebele pod določenimi pogoji normalno gradijo in da jih matica tudi normalno zaleže. S čebelami v Padarci smo lahko zelo zadovoljni, saj je stojišče med vsemi stojišči gotovo najbolj medonosno.

Novembra smo v sodelovanju s člani ČD Tržič izvedli enotno zdravljenje čebeljih družin z enkratno zimsko aplikacijo zdravila v celotni občini Tržič. Akcija je odlično uspela, v naslednjih letih jo bomo ponovili.

2.1.3. Progeno testiranje matic

Po že ustaljenem postopku smo v sredini in konec junija v registriranih vzrejalščih zbrali 1199 matic in jih poslali v 81 čebelarstev. Septembra smo na terenu zbrali rezultate donosnosti matic, zrejenih leta 1997. Hkrati smo zbrali tudi vzorce medu, pridelanega leta 1998. V sodelovanju z veterinarji specialisti za čebelje bolezni smo prvič izvedli diagnostično testiranje čebel na okuženost z varozo. Rezultati so bili zelo koristni, saj smo ugotovili obstoj treh linij čebel, ki kažejo nekoliko večjo odpornost na varozo. Dve od teh linij sta bili v Dragovsku pri Litiji, ena pa v Jeronimu pri Vranskem. Najpomembnejše pa je, da je ena izmed linij iz Dragovska že tudi precej razmnožena, tako da bomo v prihodnje lahko spremljali pojavnost

odpornosti pri teh čebelah. Ugotovili smo, da so razlike v okužbi z varozo pri posameznih čebeljih družinah zelo velike. Za izračun genetskih parametrov odporosti pa za zdaj še nismo opravili dovolj meritev.

Za izračun plemenskih vrednosti matic v progernem testiranju smo uporabili naslednji selekcijski indeks:

$$\begin{aligned} \text{Indeks} &= (\text{proizvodnja medu} - \text{povprečje stojišča}) \\ &+ 0,25 + (\text{ocena mirnosti} - \text{povprečje stojišča}) \\ &+ 0,14 + (\text{ocena rojivosti} - \text{povprečje stojišča}) * 0,95 \end{aligned}$$

2.1.4. Opazovanje čebelje paše in pašni kataster

Služba dela na podlagi programa strokovnih ukrepov v čebelarstvu, katerega nosilec je KIS, njeno delo je podobno delu javne kmetijske svetovalne službe, strokovni delavec pa je v delovnem razmerju pri Čebelarški zvezi Slovenije, ki vodi stroške njegovega dela in opremo ločeno od preostalih dejavnosti. Delo je potekalo pod strokovnim nadzorom Kmetijskega inštituta Slovenije. Pavle Zdešar je rezultate podrobno opisal v marčni številki Slovenskega čebelarja.

3. Sodelovanje pri pripravi predpisov in s čebelarskimi društvenimi organizacijami

Leta 1998 smo dopolnili novi predlog pravilnika o medu, ki bo uzakonjen v začetku leta 1999. Na podlagi uredbe Sveta EU 1221 - 97 smo dali pobudo za ustanovitev komisije, ki bi izdelala strategijo razvoja čebelarstva v Sloveniji. Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Ciril Smrkolj je imenoval ustrezno komisijo, njeni člani pa so se do konca leta sešli štirikrat.

Dejavno smo sodelovali pri pripravi in izvedbi problemske konference o čebelarstvu 27. marca 1998 v Semiču. Na podlagi sklepov smo sodelovali pri nadaljnjih dejavnostih udeležencev konference na ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Vse leto smo tesno sodelovali s Čebelarsko zvezo Slovenije. V sodelovanju s komisijo za blagovno znamko smo pripravili strokovne podlage za uvedbo nove blagovne znamke za slovenski med. V sodelovanju s komisijo za selekcijo kranjske čebele smo pripravili predlog pravilnika o blagovni znamki za kranjske matice v Sloveniji.

Dejavno smo sodelovali tudi pri delu Slovenskega akademskega čebelarskega društva, ki deluje v okviru Čebelarske zveze Slovenije. Naše prispevke smo redno objavljali v strokovni reviji Slovenski čebelar.

3.1. Analiza kakovosti medu

Ob koncu koledarskega leta je prenehala veljati pogodba s ČZS. Ker je manjša vsota sredstev ostala neizrabljena, smo k pogodbi sklenili aneks, ki omogoča nadaljnjo porabo sredstev. Sodelovali smo pri ocenjevanju medu v Semiču in na sejmu Sadje v Gornji Radgoni.

3.2. Raziskovalno delo in mednarodni stiki

Leta 1998 smo hkrati končali dva projekta: Kakovost slovenskih medov in Načini ohranitve genetske

raznolikosti kranjske čebele v Sloveniji. Na novo smo začeli sodelovati pri projektu CRP Zemlja - vloga rejskih organizacij v živinoreji.

Rezultati in izkušnje raziskovalnega projekta Kakovost slovenskih medov so že vključeni v merila kakovosti pri novem državnem pravilniku o medu in v pravilnik o blagovni znamki.

Pri projektu Načini ohranitve genetske raznolikosti kranjske čebele v Sloveniji smo zbrali ustrezne vzorce čebel, temeljito preučili posamezne ekotipe kranjske čebele v Sloveniji, določili območje njihove razširjenosti, izdelali študijo njihove potencialne ogroženosti ter predvideli načine in možnosti njihove ohranitve. Pri delu so sodelovali številni čebelarji, decembra 1998 pa tudi opazovalno napovedovalna služba medenja. Izhajali smo iz več kot 45.000 meritev kubitalnega indeksa, dolžine rilička in površine goleni zadnje noge čebele delavke. Podatkom smo pripisali predpostavljene označbe ekotipov in izvedli diskriminantno analizo v več korakih. Slika ozemeljske razširjenosti prvotno predpostavljenih ekotipov se je občutno spremenila. Kljub temu še ni dokončna, saj jo še naprej dopolnjujemo z rezultati analize kril. Zato lahko nedavno objavo razmejitve med posameznimi ekotipi kranjske čebele in objavo predloga določitve zavarovanih rezervatov v sestavku "Pomen osnovne odbire in krajevnih različic kranjske čebele v Sloveniji" v drugi številki letošnjega Slovenskega čebelarja (stran 46 do 51) štejemmo le kot osebno stališče avtorja.

Pri projektu Vloga rejskih organizacij v živinoreji smo izdelali kratek pregled vloge čebelarskih organizacij pri rejskih vprašanjih v čebelarstvu v državah EU.

Razvili smo nov tip hlapilnika za mravljinčno kislino, izdelali nosilec pitalnika za kapilarno krmiljenje čebel v AŽ panjih.

Aprila smo sodelovali pri sprejemu vodstva Apimondie v Ljubljani. Avgusta so bili naši gostje sodelavci iz Čebelarskega inštituta v Dolu pri Pragi, konec avgusta nas je obiskala večja skupina čebelarjev iz Italije.

Septembra smo dejavno sodelovali na mednarodnem simpoziju Apimondie o apiterapiji v Portorožu.

Ob začetku novega študijskega leta je dr. Poklukar začel na Biotehniški fakulteti v Ljubljani predavati predmet Čebelarstvo.

4. Svetovalno pospeševalna dela

Vzrejevalcem matic smo neposredno plačali 1199 matic za progenerni test in 6179 premij.

Skupaj smo slovesno praznovali 125-letnico Čebelarske zveze Slovenije, 70 - letnico čebelarske zveze Maribor in 100 - letnico Kmetijskega inštituta Slovenije.

Leto 1998 je zaznamoval izid strokovne knjige *Od čebele do medu*.

V sodelovanju s Slovenskim akademskim čebelarskim društvom smo organizirali več posvetov. Na njih smo obravnavali naslednje tematske sklope:

- izdelava strategije razvoja čebelarstva,
- organizacijski problemi pri preprečevanju čebeljih bolezní,

- ☞ čebelarjenje v Kirarjevem panju,
- ☞ vpliv čebelarjenja na rojenje čebel,
- ☞ ekonomika čebelarjenja,
- ☞ varoza čebel,
- ☞ kostanjev rak.

Na podlagi posvetov in letnih programov dela smo spodbudili več akcij. Najodmevnejši sta bili akcija ugotavljanja stopnje okuženosti z varozo čebel - ta je potekala v sodelovanju z veterinarji specialisti za čebelarstvo - in pobuda za načrtno zasajanje kostanja v slovenske gozdove.

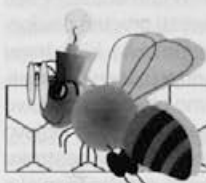
Aktivno smo sodelovali na posvetu Dnevi kostanja v Vitovljah nad Šempasom in na posvetu o blagovni znamki na sejmu Sadje v Gornji Radgoni. Sodelovali smo tudi na rednem čebelarskem posvetu v Tinjah na Koroškem.

5. Sklepna beseda

Leto 1998 je bilo v strokovnem pogledu uspešno. Minilo je v znamenju priprav na bližajoče se spremembe pri odpiranju trga in v znamenju velikih jubilejev. Na KIS smo posodobili čebelarstvo, prav tako se je z moderno opremo posodobila opazovalna služba medenja.

In še povabilo:

Na prehodu leta načrtujemo nove dejavnosti. V prihodnje bomo potrebovali še več stikov s čebelarji, med drugim bomo zelo veseli novih prijav za sodelovanje pri proizvodnem testiranju matic. Skupina 220 sodelavcev se namreč vsako leto zmanjša, zato vedno iščemo nove čebelarje za preizkušanje matic. Informacije lahko dobite po telefonu št. (061) 13 75 375, int. 239 (Janez Poklukar ali Marjan Kokalj).

Izkušnje naših čebelarjev

OBLIKOVANJE CEN MEDU

Boris Seražin

Leto je naokoli, zato je prav, da znova napišem nekaj besed o oblikovanju cen medu.

Najprej si oglejmo razmere na trgu v minulemu letu. Spomladi 1998 je na trgu vladalo pomanjkanje medu. Zato so čebelarji postavili dokaj visoke cene, ki so bile zelo blizu prodajnim cenam velikih prodajalcev v trgovinah. Poleti je na trgu vladala precejšnja negotovost glede tega, koliko medu, se bo jeseni pojavilo na trgu. Kot se je izkazalo, pridelek vendarle ni bil tako velik, da bi se zaradi tega znižale cene medu, še več, cene medu pri čebelarjih so se letos zvišale za nadaljnjih 100 SIT.

Zdaj oblikovana cena medu na domu dosega cene medu v sosednji Avstriji. Pri tem ugotavljamo zelo zanimivo posebnost - veliki prodajalci medu prodajajo med po višjih cenah kot čebelarji na domu! Kot da ne bi že leta trdili, da čebelarji pridelujemo boljše med, kot ga lahko ponudi industrijska proizvodnja.

Tako se je gospodarski položaj v minulemu letu za čebelarje dodatno izboljšal predvsem zaradi nekoliko boljše letine kot leto prej.

V nadaljevanju si oglejmo nekatere vidike oblikovanja cen medu.

Oblikovanje cene medu pri čebelarjih na domu

Čebelarji, ki prodajajo med na domu, smo vedno pred velikim problemom, namreč, kako postaviti ceno medu, da bomo svoj pridelek prodali, hkrati pa zanj iztržili čim več. Največji problem je ugotoviti, po kakšni

ceni prodajajo svoj pridelek sosednji čebelarji. Pri oceni primerne višine prodajne cene medu mora čebelar upoštevati:

1. prodajno ceno svojega najbližjega konkurenta, to pa so lahko sosednji čebelar, trgovina na drobno, diskontna trgovina ...,
2. količino pridelanega medu v sezoni,
3. potrebo po prodaji medu, pač odvisno od njegovih finančnih razmer,
4. prodajo stalnim strankam,
5. drugo.

Na splošno lahko trdimo, da mora biti prodajna cena medu pri manjših čebelarjih nekoliko višja kot pri velikih čebelarjih. Razlog za to je predvsem psihološki učinek. Normalno je namreč, da mali čebelarji lažje prodajo manjše količine medu kot veliki čebelarji. Čebelarji se moramo zavedati, da ima leto 365 dni in da moramo zagotoviti ponudbo medu čez vse leto, saj za uspešno prodajo nikakor ni dopustno, da nam medu zmanjka. Le na ta način bomo kupcu lahko ponudili kakovostno oskrbo. Pri tem se lahko vprašamo, kaj storiti, če imamo premalo medu in ga ne moremo nikjer kupiti. Odgovor je dokaj preprost - cena medu mora biti tolikšna, da zagotovi zalogo medu do naslednje sezone. Pri prodaji pa nam lahko pomaga tudi zaščitna znamka, saj je s svojim sporočilom o kakovosti medu namenjena predvsem domačemu kupcu.

Oblikovanje cen medu v prodaji na veliko

Pri prodaji medu trgovinam ima čebelar v primerjavi s prodajo na domu več težav. Upoštevati mora vse zgoraj navedeno, kljub temu pa so pogoji poslovanja še veliko težavnejši. Včasih je treba upoštevati tudi nemogoče zahteve trgovine. Pri tem imam v mislih predvsem trgovske marže. Čebelar – prodajalec lahko namreč vpliva samo na ceno medu v prodaji na veliko, kolikšne marže pa potem dodajo trgovci, je predvsem njihova odločitev. Tako se lahko zgodi, da se zaradi različnih marž cene medu od trgovca do trgovca razlikujejo tudi za 100 SIT. Zdajšnje cene medu velikih trgovcev v prodaji na drobno so od 1100 do 1500 SIT za kg medu.

Razmerja cen so taka kot leta 1996, le da so seveda vse cene višje. Problem so razmerja cen medu med prodajo na drobno v trgovinah in prodajo na drobno na tržnicah. Na njih namreč zdaj prodajajo med po 900 do 1100 SIT. Ta hip (vsaj po moji oceni) so razlike v cenah medu v prodaji na drobno na tržnicah in v trgovinah prevelike. Tako veliki prodajalci ne morejo več zviševati svojih prodajnih cen, dokler se njihove cene ne približajo cenam malih čebelarjev.

Posebno problematična se zdijo akcijska znižanja cen medu. Pri tem je treba upoštevati, da akcijska prodaja vedno traja samo omejen čas in da je zanjo značilno veliko znižanje cen medu. Za takšna znižanja pa so zainteresirani predvsem trgovci, saj s tem privabijo kupce v trgovino. Pri izrednem akcijskem znižanju čebelar izgubi samo od 5 do 15 odstotkov cene, vse preostalo pa prispevajo trgovci, ki se odrečejo trgovski marži in včasih prodajo blago tudi v svojo izgubo. Njihov cilj je namreč pridobiti kupce, saj ti obiščejo trgovino zaradi akcijske prodaje, hkrati

ti pa kupijo tudi drugo blago. Trgovci čebelarja včasih prisilijo k akcijski prodaji, saj v nasprotnem prekinje dobavno pogodbo – seveda ne takoj, ob letu pa zanesljivo. V zadnjih letih se je izkazalo, da nam občasna akcijska znižanja cen dolgoročno ne znižujejo prodajne cene medu. Ob tem pa se lahko vprašamo, kakšne koristi imamo od akcij čebelarji. Po mojem mnenju so brez dvoma koristne, saj prodajo medu za zdaj propagiramo le z akcijskimi prodajami, to pa povečuje prodajo vseh čebelarjev. S tako prodajo povečujemo porabo medu, kupce pa usmerjamo k uporabi določene hrane. Hkrati lahko trdimo, da se prav zaradi akcijske prodaje kakovostnih vrst medu kupci s cenejših vrst medu preusmerjajo v porabo dražjih vrst, posledica tega pa je dolgoročno povečanje prodaje kakovostnejših - dražjih vrst medu. Pri tem moram poudariti, da je akcijska prodaja kratkoročno predvsem dodaten strošek in ne prinaša nobene koristi.

Kot lahko ugotovimo ob koncu, so razmerja cen zdaj taka, da obstajajo možnosti za vnovično zvišanje cen medu v prodaji na drobno. Najprimernejši čas za zvišanje cen medu je obdobje do čebelarske sezone, pozneje pa bo to predvsem zaradi nejasnosti glede pridelkov in zakona o davku na dodano vrednost precej težavnejše. Pričakujemo, da bo jeseni na trgu veliko pretresov. Če nam bi cene medu uspelo uskladiti že pred poletjem, po mojem mnenju obstajajo realne možnosti za dokaj mimo prebroditev jesenskih problemov. In prav za konec naj poudarim, da mora biti med pri čebelarjih z majhno količino in zagotovljenim trgov najdražji, saj je to tako v njihovem interesu kot v interesu večjih čebelarjev, kajti samo tako bomo prav vsi dobro prodajali naše sladke pridelke.

PRELOMNI ČASI ZA ČEBELARJE

DUŠAN MEDVED

V zadnjem času je v Slovenskem čebelarju izšlo nekaj zelo zanimivih člankov o čebelarskih vprašanjih današnjega časa. Posebno pozornost so mi vzbudili članek dipl. inž. Ivana Jurkoviča "Nemirni časi za čebelarje", objavljen v letošnji tretji številki, članka, dipl. inž. Slavka Petriča in Staneta Sajevca, pa tudi primerjave učinkovitosti med posameznimi panji.

Inž. Jurkovič podrobno navaja dosežke znanih evropskih sodelavcev čebelarskih inštitutov, tako da bi jih moral skrbno preučiti vsak čebelar, ki želi slediti sodobnemu času. Zlasti skrbno bi ga morali preučiti čebelarji, ki predavajo na čebelarskih sestankih, in mentorji mladih čebelarjev, da bodo tudi na tem področju napravili korak naprej. Osvojiti moramo sodobno tehnologijo, ki vlada v razvitem čebelarskem svetu, predvsem pa povečati premajhne

količine iztočenega medu. Vsi si moramo vzeti k srcu izjavo pokojnega prof. F. Ruttnerja o "čebelarju vseh čebelarjev" dr. Dzierzonu, ki je v drugi polovici prejšnjega stoletja zaradi zavračanja nakladnega panja zapeljal čebelarje v Srednji Evropi za 100 let v NAPAČNO SMER. Zanimivo, da so to ugotovili v nemško govorečih deželah, kjer so tudi iznašli panj, ki ga je mogoče odpirati in upravljati zadaj, pri njih imenovan "hinterbehandler". To stališče prof. Ruttnerja so v veliki večini sprejeli čebelarji Srednje Evrope, seveda pa ne tudi naši. Takšna sprememba gledanja na nakladni panj je pomembna tudi za nas, saj AŽ panj ni nič drugega kot nekoliko spremenjen tirolski panj, imenovan po Albertiju.

Da se razumemo, vsak naj čebelarji v panju, ki mu najbolj ustreza, vendar je treba našo čebelarsko javnost obveščati o tem, kaj se dogaja pri sosedih in v svetu. Pomembno vlogo pri tem bi lahko odigral Kmetijski inštitut Slovenije.

Po mojem mnenju je pri nas smotno prek čebelarških organizacij, predavateljev in mentorjev propagirati le dva tipa panjev, in sicer:

- LR panj, saj je sodoben in v svetu najbolj razširjen, seveda po originalnem ameriškem načrtu in merah ter
- AŽ panj kot pri nas najbolj razširjen panjski sistem, seveda po originalnem načrtu.

LR panj ima lahko cele, tričetrtsinske in polovične naklade, AŽ pa 10, 11, in 12 satov standardne mere.

Vse drugo ni za propagando in predvsem ne za mlade čebelarje, ki morajo najti stik z razvitim čebelarškim svetom.

Kot sem že napisal, je propagiranje Kirarjevega, FV panja, panjev dunajske mere in drugih le korak v napačno smer, kajti tako, kot so se pojavili, bodo postopno tudi zdrsneli v pozabo.

Moji čebelarški prijatelji ne soglašajo s tem, da Slovenski čebelar vse preveč prostora namenja zakladi, čeprav ima to dobro lastnost, da prostorsko pretesni AŽ panj poveča in mu s tem omogoča večje donose medu. Zdaj smo od istega avtorja izvedeli še za drugo novost, tj. za čebelarjenje v dveh AŽ panjih, drugega nad drugim z eno družino. Predlog je zanimiv v toliko, ker lahko lastniki AŽ panjev brez velikih vlaganj začnejo čebelariti v prostornejšem panju.

Po mojem mnenju sta obe rešitvi, tako zaklada kot tudi povezava dveh AŽ panjev, izrazito prehodni, bilo pa bi popolnoma napačno, če bi ju ponujali kot trajno rešitev, kakršen se zdi avtorjev namen. Kateri smotno razmišljujoč čebelar bo kupil dva nova AŽ panja, če lahko za enak denar dobi tri LR panje? Medu bo pa v vsakem LR panju tudi toliko kot v združenem AŽ panju. Pri tem torej ekonomika odpove. Čudim se, da nekateri ponujajo predloge, ki nas vodijo stran od razvitega sveta, namesto da bi iskali rešitve, ki so se v svetu že uveljavile. Zakaj se bojimo nakladnega panja, ki ga je sprejelo več kot 90 odstotkov čebelarjev po vsem svetu, tako da smo mi tako rekoč še edina država, v kateri prodajo več "hinterhandlerjev" kot nakladnih panjev. Slab znak za naš stik z naprednim čebelarškim svetom.

Številni čebelarji tarnajo o slabih letinah, revni paši, preveč deževnem vremenu, velikih sušah in drugem, kar naj bi po njihovem preprečilo točenje večjih količin medu. Pri tem pa niti ne pomislijo, da je treba spremeniti panj in način čebelarjenja.

V Slovenskem čebelarju je bilo že večkrat objavljeno ter preizkušeno v praksi, da je 50 odstotkov več čebel v panju = več kot 100 odstotkov večji donos medu.

Torej, kdor hoče pridelati več medu, mora imeti večji panj in spremeniti tehnologijo čebelarjenja. Sam sem se pred 30 leti odločil za LR panj in tega nikoli nisem obžaloval. Moram pa pripomniti, da tako velikega panja ni lahko pravočasno napolniti s čebelami in da nekaterim, ki zavračajo nakladni panj, prav pri tem ni uspelo. Znano je, da je velik panj z majhnim številom čebel prava katastrofa.

Po mojem mnenju je mogoče z nakladanim panjem, seveda ob pravilni tehnologiji, na istem mestu (brez prevozov) v celinskem delu Slovenije pridelati približno **25 kg** na panj, v Primorju, kjer je medec **škrzat**, **pa celo 50-60 kg** medu na leto, ne glede na vreme. Če akacija medu približno osem do deset dni, medtem pa štiri dni dežuje, v AŽ panju pridelamo le majhno količino medu, velika množica čebel v nakladnem panju pa kljub temu nabere 15-20 kg medu.

Prednost nakladnega panja je prav v tem, da množica pašnih čebel v kratkem času z velikimi dnevnimi donosi v celoti izrabljuje dane pašne razmere, to pa **družinam v manjših panjih** ne uspe. Moji čebelarški prijatelji iz doline Rena v Nemčiji so mi pred leti povedali, da so s prehodom s "hinterhandlerjev" na nakladne panje povečali donose medu s 15 na 30 do 35 kg.

Uredništvu Slovenskega čebelarja priporočam, da omeji objavo člankov o zakladah in podobnem ter se zavzame za čim več resnih domačih in tujih objav o nakladnih panjih. Nisem še srečal čebelarja, ki bi se pohvalil z zakladi, pri tem pa si ne morem predstavljati, kako bi obvladal delo z 200 panji tipa AŽ z zakladi. Pri LR panjih pa sem delo obvladal brez težav. Čebelarje, ki čebelarite v nakladnih panjih, pozivam, da svoje izkušnje objavljate v Slovenskem čebelarju in s tem pomagajte, da bo čim več čebelarjev spoznalo njegove prednosti, predvsem pa, da bodo tudi mentorji mladih čebelarjev začeli svoje učence seznanjati z njegovimi prednostmi.

Že pred leti sem zapisal, kako mi je direktor čebelarške sole v Gradcu g. Ulz povedal, da v tem mestu vsako leto prodajo več kot tisoč nakladnih panjev in le približno 40 "hinterhandlerjev". Te povečini kupujejo le starejši čebelarji, da z njimi nadomestijo dotrajane panje. Torej so se tudi v domovini AŽ panju podobnega panja že pred leti preusmerili v nakladne panje.

Tudi pri nas je dr. Rihar pred leti sprožil akcijo za prehod k nakladnemu panju. V začetku je kar dobro kazalo, potem pa je navdušenje postopno pojenjalo. Ob analizi vzrokov sem se dokopal do spoznanja, da so prehod zavirali predvsem večji prevažalci, in to iz čisto določenega razloga. Odkupne cene medu so bile tedaj pri nas namreč le približno tretjino tiste na zahodnoevropskem trgu. Pri takem finančnem stanju si čebelarji v primerjavi z evropskimi niso mogli kupiti sodobnih prevoznih sredstev, primernih za nakladne panje, saj so si lahko kupili le stare tovornjake. Te so predelali tako, da so nanje lahko namestili AŽ panje. Za tako primitivno rešitev pa je bil AŽ panj brez dvoma uporabnejši.

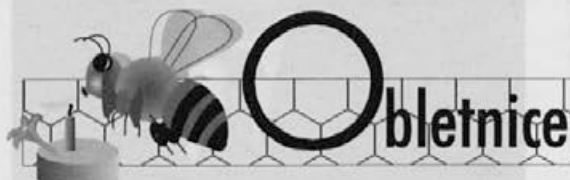
Cene medu na našem trgu se zdaj vse bolj približujejo evropskim, zato se počasi odpirajo tudi možnosti, da si prevažalci kupijo vozila, primerna za nakladne panje. Dragi predavatelji in mentorji, zdaj je torej nastopil čas, ko je treba začeti seznanjati čebelarje in mladino s sodobnim čebelarjenjem v nakladnih panjih. **Vsak pa naj se odloči po svoje.**

S tem se boste izognili nevarnosti, da bi vam čez čas očitali, kako ste jih zavajali. Tudi tako ugleden čebelarški strokovnjak, kot je bil dr. Dzierzon, se ni mogel ubraniti hudih očitkov o tem, da je zavajal srednjeevropske čebelarje. Vam na take očitke ne bo treba tako dolgo čakati.

V tretji številki Slovenskega čebelarja so Velenjčani opozorili, da je oživel društvo APIS, ki si je zadalo nalogo, da začne priporočati nakladne panje. Ob posvetovanju v Velenju pa se jim je odprlo vprašanje, kako bi ustvarili sodoben panj, ki bo prijazen do če-

bele. Pa vendar poleg FV panja ne mislijo obogatiti čebelarstva še s kakšno novo konstrukcijo! To bi le bilo preveč. Priporočam jim, naj začnejo priporočati LR panje originalne mere.

To bi bil korak v pravo smer, vse drugo je nepotrebna romantika, brez praktične in trajne vrednosti. Podobno, kot mi je nekoč neki mehanik v majhnem istrskem kraju z vso resnostjo razlagal, da bo skonstruiral osebni avto, ki bo imel takšne lastnosti, da bodo ford, opel, fiat itd. v primerjavi z njim pravi nebogljenci. Še sreča, da pri poslušanju te štorije nisem dobil infarkta.

BIOTEHNIŠKA FAKULTETA UNIVERZE V LJUBLJANI JE JESENKOVO PRIZNANJE IN NAGRADO ZA PODROČJE BIOTEHNIŠKIH VED PODELILA PROF. DR. JOŽETU RIHARJU

Biotehniška fakulteta vsako leto marca podeli Jesenkovo priznanje najbolj zaslužnim delovnim organizacijam, delovnim skupinam in posameznikom za izjemne dosežke v pedagoškem, znanstvenem in strokovnem delu na področju biotehniških ved.

14. marec je rojstni datum dr. Frana Jesenka, prvega profesorja botanike na ljubljanski Univerzi. S tem da je priznanja poimenovala po njem, mu je Univerza postavila spomenik, lepši in trajnejši od bron, priznanjem pa dala izjemno vrednost in ugled, saj so poimenovana po izjemnem človeku. Jesenko se je zavedal, da imajo biotehniške vede izjemno pomembno vlogo, zdaj pa se je njihov pomen še povečal.

Med Slovenci je bilo v preteklosti in je v sedanosti več velikih mož, ki so delali in delajo na različnih področjih. Brez dvoma je tak tudi letošnji prejemnik Jesenkove nagrade, dolgoletni predavatelj in profesor na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani prof. dr. Jože Rihar. Polnih 43 let

je bil predavatelj in redni profesor za čebelarstvo v Ljubljani in v zamejstvu. Tako profesionalno kot ljubiteljsko je ves čas delal na področju čebelarstva. Njegova pozornost je bila nenehno usmerjena samo v čebele in čebelarja.

Visoko strokovno, znanstveno in praktično uporabnost njegovih eksperimentov in dognanj ter objavljenih del so hitro sprejeli tudi v tujini. Zelo odmevno

in pomembno je bilo njegovo dejavno sodelovanje na mednarodnih čebelarških in entomoloških kongresih. V strokovno raziskovalnih ter pospeševalnih projektih je bil osredotočen na štiri področja: **preučevanje medenja iglavcev, selekcijo kranjske čebele, uvajanje nakladnega panja in čebelje bolezni.**

Svoja spoznanja ter znanje že 60 let prenaša na študente ter širšo strokovno in drugo javnost.

Vztrajen in prepričljiv na svojem področju je vedno trdno stal za svojimi strokovnimi ugotovitvami in dajal prednost stroki, znanju in prenašanju le-tega na študente in čebelarje.

Njegova bibliografija obsega: 21 samostojnih knjižnih del, 63 znanstvenih publikacij, 62 znanstveno strokovnih del, 72 poročil, ter več kot 100 poljudno znanstvenih člankov, skupaj več kot 300 objavljenih del. Takšnega znanstveno strokovnega pisca na področju čebelarstva Slovenci še nismo imeli. Vedno

je pisal v takšnem jeziku, da so ga razumeli tudi čebelarji.

Prof. dr. Jože Rihar je s svojim vrhunskim znanjem, izkušnjami, vitalnostjo, zavzetostjo za delo ter z neomajnim stališčem, da le pošteno strokovno delo prinaša resničen napredek, svetel zgled vsej kmetijski srenji v Sloveniji.

Prvi je slavljencu za prijeto Jesenkovo priznanje čestital dekan BF prof. dr. Peter Maček

prof. dr. Franci Štampar
Biotehniška Fakulteta

DVOJNI JUBILEJ PROF. DR. JOŽETA RIHARJA

Jubilant je zelo znan tako naši kot tudi tuji čebelarški javnosti. 17. aprila letos bo praznoval 85 let življenja in 60 let strokovnega delovanja na področju čebelarstva. Slovenci imamo številne zaslužne može, ki so veliko naredili za razvoj in napredek našega pa tudi svetovnega čebelarstva. Zadnjega dobrega pol stoletja med njimi izstopa osebnost prof. dr. Jožeta Riharja kot znanstvenika, učitelja in pisca na področju čebelarstva, pa tudi kot praktičnega čebelarja. Temelj Riharjevega strokovnega delovanja je vselej in povsod le odnos človeka do čebele.

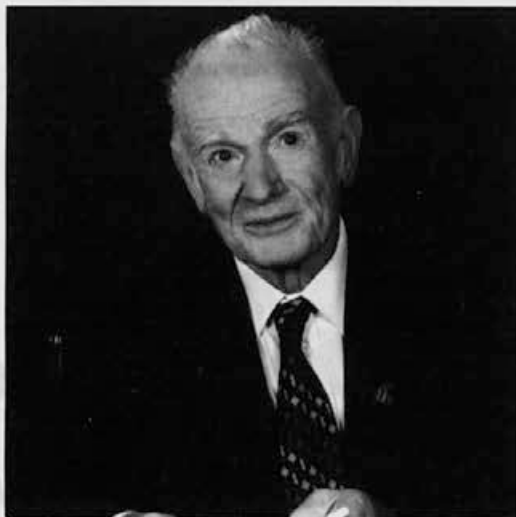
Rodil se je v Gaberju v bližini Dobrove pri Ljubljani. Kot sin kmečkih staršev je moral delati na kmetiji od rane mladosti vse do tedaj, ko je končal študij agronomije. V tem obdobju se je že zanimal za življenje žuželk, predvsem čmrcljev in čebel. Čebele je v ljubil, ko jih je s starejšim bratom vozil na pašo v okolico Iga in Logatca. Na teh nočnih vožnjah je velikokrat legel na vrh panjev, gledal v nočno nebo in sanjaril. Morda mu je vonj po čebelah in medu prav tedaj segel v srce in ga ni zapustil do današnjih dni.

Po diplomii in vojaščini je bil leta 1939 imenovan za okrajnega kmetijskega referenta v Novem mestu. Po drugi svetovni vojni se je zaposlil na Kmetijskem ministrstvu v Ljubljani. Pozneje je bil tri leta zaposlen kot planer na ministrstvu pri Glavni upravi za kmetijstvo in gozdarstvo v Ljubljani. Na vseh delovnih mestih se je uradno in zasebno ukvarjal z vprašanji čebelarstva. Tako na Kmetijskem znanstvenem zavodu Slovenije (1950-52), na okraju oziroma ZZ Črnomelj (1952-53), pri Glavni združni zvezi Slovenije (1954), na Kmetijskem inštitutu Slovenije (1954-61) in končno na Zavodu za čebelarstvo Slovenije (od 1964 do upokojitve 1981).

Leta 1952 je postal habilitirani predavatelj za predmet čebelarstvo na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Leta 1975 je bil izvoljen za rednega profesorja za redni in izbirni predmet čebelarstvo. Na Biotehniški fakulteti v Ljubljani je predaval in bil mentor vse do leta 1995.

Bil je referent, vodja odseka, direktor, znanstveni sodelavec, univerzitetni učitelj in redni profesor. Dejavaen je bil kot organizator stroke, pridelovalec, inovator in vrhunski strokovnjak na področju čebelarstva.

Zaradi stikov s tujino se je že zgodaj zavedal, da mu bo le znanje tujih jezikov omogočalo sporazumevanje na mednarodnih srečanjih in spremljanje tuje literature, s tem pa tudi spremljanje tujih strokovnih dosežkov na področju čebelarstva. Z znanjem nemščine, ruščine, italijanščine, angleščine in francoščine je lahko navezal dobre stike s tujimi čebelarškimi organizacijami, inštituti... Leta 1955 je bil na Švicarskem poskusnem zavodu v Liebefeldu pri Bernu in tam se je med drugim seznanil tudi z metodami biometričnih raziskav pri čebelah. Podobno je nanj vplivala tudi nekajmesečna specializacija na postaji za biologijo čebel in socialnih žuželk v Parizu leta 1960 ter na poskusni čebelarški postaji v Montfavetu pri Avignonu, kjer je imel celo dostop do čebelarške knjižnice bratov Alphander. Leta 1957 je

Združenje akademij znanosti Jugoslavije Riharja napotilo na študijsko potovanje na Poljsko.

Zaradi stikov s tujino, stalnega študija literature in dosežkov na področju čebelarstva mu je uspelo usposobiti laboratorij za biometrične in temeljne biološke raziskave čebel in ustanoviti eksperimentalno čebelarstvo postajo na Dolskem pri Ljubljani. Leta 1961 je bilo v njej že 230 čebeljih družin v nakladnih panjih. Leta 1964 je doktoriral na agronomski fakulteti. Že zgodaj se je začel ukvarjati s selekcijo kranjske sivke ter se zavzemal za uvajanje nakladnega panja. Prav tako je preučeval mederjenje iglavcev. Veliko časa je namenil tudi zdravstvenemu varstvu čebel. Pri vsem tem sta neverjetna zlasti njegov način povezovanja teorije s prakso in prepletanje stroke z duhovnimi vrednotami sodobne družbe. Pri tem ni varčeval ne s časom ne s svojimi močmi, pa naj je šlo za selekcijo, nakladni panj, mano ali boleznii čebel.

Dr. Jože Rihar je namreč že leta 1951 na Kmetijskem inštitutu Slovenije začel načrtno delo pri selekciji čebel. Svoje delo je razširil in poglobil po odprtju laboratorija in eksperimentalne čebelarške postaje. Opazil je, da se na nekaterih območjih Slovenije pojavljajo posamezni križanci. Po drugi strani pa je tudi vedel, da so donosi različnih čebeljih družin različni. S primerjavo različnih križancev s kranjsko sivko je ugotovil, da se pri medpaseskih križancih kar v 60 odstotkih zelo poveča donosnost v primerjavi s kranjsko sivko. Pri preostalih pa je donosnost nekoliko večja, enaka, lahko pa celo nekoliko manjša. Toda že pri prvem rodu križancev se poveča napadalnost čebel in ta pojav se potem iz roda v rod povečuje, sama donosnost pa zmanjšuje. S selekcijo kranjske sivke in križanjem njenih ekotipov pa se povečujeta donosnost in mimost čebel. Rihar je prvi v Jugoslaviji začel sistematično raziskovati morfološke in biološke lastnosti kranjske sivke. Te analize so uporabili pri izdaji certifikatov o pasemski čistosti čebeljih

matic, poslanih v tujino, in s tem onemogočili pogoste reklamacije tujih kupcev. Teh in takih analiz se zdaj žal ne držimo več. Ugotovil je tudi, da ima obarvanost čebel v Sloveniji nizko dednostno stopnjo in veliko različic, zato samo na tej podlagi s težavo zanesljivo razlikujemo medsebojne krajevne različice naše kranjske sivke. Hitro pa lahko ugotovimo oziroma prepoznamo hibride z drugimi čebeljimi pasmami. Samo po barvi ne moremo graditi selekcijskega dela za čisto sivko. Torej ustreznost plemenjaka trotarja glede barve ne daje nobenega jamstva, da je odbrana družina dedno čista in uporabna za nadaljnje razmnoževanje čiste sivke. S tem je odgovoril na vprašanje, ki ga domači in tuji kupci zastavljajo še dandanašnji, namreč, zakaj je bilo nekdaj Rothschutzevo, Ambrožičevo, Jerčevo, Strgarjevo, Bukovškovo ... "blago" tako zaželeno in tako hvaljeno, zdaj pa dobivamo toliko ugovorov na poslano matice. Žal so tu in tam pač tudi hibridi. Toda čista kranjska sivka je še vedno iskano in zaželeno "blago". Ker se zdaj že v precejšnjem delu Slovenije tu in tam pojavljajo medpsemski križanci različnih generacij, vse premalo govorimo o idealu kranjske sivke. Vse navzkriž se ukvarjajo s selekcijo čebeljih družin in vzrejo matic. Toda pri tem gre povečini za selekcijo čebel, ki živijo ponekod na našem ozemlju, ni pa to selekcija kranjske sivke. Dr. Rihar je ugotovil, da je na ozemlju Slovenije še precej območij, na katerih čebelje družine razmnožujejo še po starem z roji in rojevimi maticami ali matičniki. In na teh območjih je začel iskati družine za znanstveno selekcijo čiste kranjske sivke. Rezultati so bili izjemni. Dokazal je, da je s strokovno selekcijo še vedno mogoče vzgojiti zelo mirno in pohlevno čebeljo družino, ki dosega nadpovprečne donose. Na dvajsetem čebelarškem seminarju v Celju leta 1997 so bile Riharjeve ugotovitve v celoti potrjene. Delo in dosežke dr. J. Riharja sta v celoti potrdila referat dipl. inž. F. K. Tieslerja iz Nemčije in razprava dr. Josefa Starka iz Švedske.

Brez dvoma je pomembno Riharjevo delo tudi področje raziskav in ugotovitev o gozdnem medenju. Z njim je zaslovel po svetu in opozoril, da duh Antona Janše na Slovenskem še vedno živi. Na svojem specialnem področju gozdnega medenja je opravil pionirsko delo. Spoznanja in dognanja je redno objavjal tudi v tuji literaturi, posvečeni nastanku in proučevanju gozdne mane, zato je tam še zdaj pogosto citiran. Nekajkrat je sodeloval na mednarodnih simpozijih, leta 1968 pa je bil izvoljen tudi za predsednika skupine za mano pri Apimondii.

Od leta 1950 naprej se je moral prof. dr. J. Rihar kot naš najboljši poznavalec vzreje in selekcije čebel, tehnologije čebelarjenja in čebeljih paš, podrobneje ukvarjati tudi z zdravstveno problematiko čebel, če je hotel uspešno čebelariti. Njegovo raziskovalno nagnjenje in ustvarjalnost sta ga vodili prek natančne preučitve literature do narave posameznih čebeljih boleznih in njihovega zatiranja. Plod njegovega dolgoletnega truda je tudi delo *Bolezni in škodljivci čebel*, ki je izšlo leta 1952. Širino zdravstvene problematike čebel, ki je ne gre postavljati, je predstavil v delu *Obolenja čebel in čebelje zalege*, ki je izšlo leta 1962 v Ljubljani. Sicer pa je

to delo le del pisanja o boleznih čebel.

Ko smo v Sloveniji prvič ugotovili varozo, je dr. Rihar že dalj časa skrbno spremljal njeno širjenje po svetu in med prvimi na Slovenskem pisal o zdravljenju čebeljih družin pred temi zajedavci. V svoji knjigi z naslovom *Varoza, krpljavnost čebel*, ki jo je leta 1985 založilo in izdalo podjetje ČZP Kmečki glas, je krplje podrobno opisal. Prek podrobne preučitve zajedavčeve zgradbe telesa, razvoja in razmnoževanja ter delovanja na čebele in čebeljo družino je prešel na ugotavljanje stopnje okuženosti. Sledila so pomembna poročila in navodila za zatiranje varoze. Z zatiranjem varoze je dokazal, da čebelarstvo ne zahteva le znanja o temeljnih načelih vzreje čebel, ampak tudi temeljno znanje o zdravstvenem varstvu čebel in zdravstveni neoporečnosti čebeljih pridelkov. Februarja je izšla njegova nova knjiga *VAROZA ČEBEL*, četrta dopolnjena izdaja.

O uspehih svojega raziskovalnega dela je poročal na mednarodnih čebelarških in entomoloških kongresih ter simpozijih (Koebenhaven, Freiburg, Rim, Dunaj, Madrid, Praga, Beograd, Muenchen, Moskva, Pariz, Zagreb, Bonn...), na njih pa je tudi preverjal svoje dosežke. Kljub obsežnemu delu je vselej našel še dovolj časa za pisanje knjig in člankov, ki še zdaj poglobljajo praktično in teoretično znanje tako strokovnjakov kot ljubiteljev čebel. Strokovne članke je objavjal v domačih glasilih in revijah, kot so Slovenski čebelar, Sodobno kmetijstvo, Kmečki glas, Moj mali svet, Napredno pčelarstvo, Pčelar, Nova proizvodnja itd.

Prof. dr. Jože Rihar je najplodovitejši slovenski pisec na področju čebelarstva. Doslej je objavil 21 samostojnih knjižnih del, 63 znanstvenih publikacij, 62 znanstveno strokovnih del, 72 poročil in 91 poljudnoznanstvenih člankov. Če upoštevamo še zadnje članke v tujini, je skupaj objavil več kot 320 del. Tako plodovitega pisca na področju čebelarstva slovenski čebelarji doslej še nismo imeli in ga verjetno ne bomo imeli še nekaj časa. Sicer pa na področju čebelarstva tudi v tujini le redki pisci dosegajo našega jubilaranta.

Za svoje obsežno delo je slavjenec prejel dve nagradi.

Prvo je dobil iz sklada Petra Pavla Glavarja za dosežke pri znanstveno - raziskovalnem delu na področju čebelarstva (polovico zneska je podaril Čebelarškemu muzeju v Radovljici, drugo polovico pa svojemu matičnemu društvu).

Drugo nagrado mu je iz Jesenkovega sklada za izjemne dosežke v znanstveno - raziskovalnem, strokovnem in pedagoškem delu na področju biotehniških znanosti podelila Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani. Za svoja dela je dobil 11 odličij, prejel pa je tudi 21 pohval.

S tem kratkim povzetkom dela prof. dr. Jožeta Riharja sem predstavil le majhen del vsega, kar je ustvaril v svojem življenju. Dr. Riharju iz srcā želimo, da bi še dolga leta zdrav in čil živel v krogu svoje družine. Želimo pa tudi, da bi še dolga leta delal in ustvarjal na področju čebelarstva tako sebi v veselje kot v korist slovenskega čebelarstva.

Prof. dr. Jožetu Riharju iskreno čestitamo ob dvojnem jubileju!

Pavel Zaletel

VAROZA ČEBEL

Nova knjiga prof. dr. Jožeta Riharja

Na srečanju čebelarjev v Celju, 13. februarja letos, je dr. Rihar predstavil svojo novo knjigo VAROZA ČEBEL.

Prof. Rihar, zakaj ste napisali že četrto knjigo o varozi čebel?

Zadnja leta so me številni čebelarji spraševali za nasvet, kako ravnati pri odporni obliki varoe. Bil sem tako rekoč prisiljen, da tuje izkušnje prenesem v našo prakso, skratka, da jih ponudim čebelarjem v knjigi, v kateri lahko vsak, bodisi začetnik, ljubitelj ali izkušen čebelar, najde vse, kar mu v spremenjenih razmerah najbolj ustreza. Skratka, napisal sem knjigo, ki je razumljiva za vsakega čebelarja.

Kdaj je postala varoa odporna?

Varoa se je v Sloveniji pojavila že pred dvajsetimi leti. Zdaj je razširjena v vsej Evropi in tudi v ZDA. Že v 80. letih je pri nas začela prazniti čebelnjake. Iz tujine smo dobili različna zdravila, nekatera bolj, druga manj učinkovita. Izgube so se zmanjšale šele, ko smo začeli uporabljati fluvalinat. Pred tremi leti pa so se razmere znova poslabšale, saj je varoa postala nanj odporna.

Ali nam lahko poveste nekoliko bolj natančno, kaj vse vsebuje vaša že četrta izdaja knjige VAROZA ČEBEL?

Knjiga je napisana za čebelarje za več let vnaprej. Gradivo je razdeljeno na dva dela.

Prvi del vsebuje vse, kar mora v novih razmerah vedeti in obvladati vsak čebelar, če hoče ohraniti svoje čebele. Dandanes velja pravilo: **Obvladati varoo je zakon uspešnega čebelarjenja.**

Predvsem je treba upoštevati, da se je narava varoe v zadnjih petnajstih letih spremenila: razmnožuje se hitreje, zato nevarno ogroža čebelje družine.

Novo so ugotovitve o tem, kako potuhnjeno se odporna varoa širi v okolico, v tuje čebelnjake. Prav to podrobno obravnavam v knjigi. Navajam tudi primere, kako jo v panjih odkrijemo, da nas ne bi presenetila, ko bi bilo že prepozno.

Snov je razporejena glede na letni čas in opravila

v panjih, in sicer na spomladansko obdobje, zatiranje po kresu in na zimski čas.

Kaj pa vsebuje drugi del?

Drugi del vsebuje vrsto praktičnih nasvetov za preprečevanje in zdravljenje varoze in poapnele zalege. Pri tem upoštevam najnovejša dognanja in preizkušene metode v znanosti in praksi po svetu.

Ali za zdravljenje varoze priporočate tudi naravne snovi?

Da, prednost dajem biotehničnim ukrepom, organskim kislinam in eteričnim oljem. Na prvem mestu naj omenim timol, pelinov zvarek, mravljinčno in oksalno kislino ter eterična olja šetrja, janeža in nekatere druge.

Vidim, da dajete prednost ekološko neoporečnim sredstvom.

V knjigi je posebna skrb namenjena kakovosti čebeljih pridelkov. Vedno imam pred očmi ljudi, ki med in čebelje pridelke kupujejo in uživajo v

skrbi za svoje zdravje. V prihodnje bo veliko bolj poudarjeno ugotavljanje škodljivih ostankov uporabljenih sredstev v čebeljih pridelkih.

Kdo je pri nas zainteresiran za ohranitev čebelarstva?

Ohranitev čebel je predvsem v interesu narodnega gospodarstva, saj vsi pridelovalci kmetijskih rastlin, katerih pridelki so odvisni od opravevanja, vedo, da je vrednost opravevanja čebel 25-krat večja od vrednosti čebeljih pridelkov. Gre pa tudi za ohranjanje ravnovesja v naravi.

Kje je knjigo mogoče kupiti?

Čebelarji bodo prihranili svoj dragoceni čas in denar, če bodo knjigo prebrali, saj jim bo uporaben vodnik pri zatiranju varoe.

Knjigo lahko naročite po tel. 061 128-1136 ali po tel. ČZS: 061 210-992.

prof. Janez Mihelič

Za mlade čebelarje

ZA MLADE PO SRCU

Ivan Pehant

Tokrat so pred vami vprašanja za višjo skupino. Tudi ta so nastala na podlagi učbenika Čebela se predstavi. Odgovore nanje najdete v učbeniku pod naslovom Ali veš... Več vprašanj odgovore že nakazuje, tako da morate pravega ali prave samo še obkrožiti; na nekatera vprašanja pa morate odgovoriti pisno. V testu bo to leto več takih vprašanj, pri katerih boste morali odgovore napisati.

Poleg vprašanj, ki so objavljena v Slovenskem čebelarju in s katerimi si pomagata pri učenju in pripravi za tekmovanje, bodo v testu verjetno še druga. Vsa vprašanja pa se nanašajo na snov, ki vam jo posredujejo mentorji ali jo preberete v novem učbeniku Čebela se predstavi, novi knjigi Od čebele do medu ali v Slovenskem čebelarju. Na sestanku komisije za čebelarstvo krožke smo se dogovorili, da bo tekmovanje letos potekalo nekoliko drugače kot doslej. Najpomembnejše spremembe so: tekmovalne skupine bodo dobile svoje šifre, s katerimi bodo označile svoje teste, strokovnjaki bodo naloge popravljali šele po tekmovanju, rezultate tekmovanja boste zvedeli čez nekaj tednov, zabavni del tekmovanja bo izveden drugače (za zdaj naj bo to skrivnost) idr. Tako bo tekmovanje mladih čebelarjev strokovno zahtevnejše.

Zdaj pa se lotite še vprašanj. Potrudite se!

1. Po čem je znan čebelar Janez Golčnik, župnik iz Kriz pri Žalcu:

- a) naredil je znan čebelji panj,
- b) prevedel je drugo Janševo knjigo z naslovom Popolno podučenje za vse čebelarje,
- c) bil je ustanovitelj čebelarstvo šole na Lanšpržu.

2. Kdaj smo Slovenci dobili prvo slovensko čebelarstvo knjigo?

- a) leta 1771 b) leta 1775 c) leta 1792

3. Kateri slovenski čebelar je uvedel prevažanje čebel na pašo?

- a) P. P. Glavar b) Anton Janša c) Franc Kirar
- d) Anton Žnideršič

4. Kje je znani slovenski čebelarstvo muzej?

5. Kaj je čebelje gnezdo?

6. Kako dolgo živi matica:

- a) do enega leta b) do dveh let c) do pet let

7. Kakšna jajčeca zalega matica?

- a) oplojena b) neoplojena c) oboja

8. Kdaj je matica najbolj plodna:

- a) v prvem letu življenja b) v drugem letu življenja

9. Katera barva je letos predpisana za označevanje matic:

- a) rdeča b) zelena c) modra d) bela e) rumena

10. Za kaj čebele uporabljajo zadelavino:

- a) za hrano ličink,
- b) za zaščito pred bakterijami in plesnimi,

c) za zapolnjevanje špranj.

11. Iz kakšnega jajčeca se razvije trot?

12. Trot ima želo: a) da b) ne

13. Kdaj troti spolno dozori?

- a) 5. do 7. dan b) 8. do 10. dan c) 11. do 15. dan

14. Skozi matično rešetko lahko prehajajo:

- a) matica b) delavke c) troti d) vsi

15. Sodobni način prevažanja čebel je:

- a) z vozovi b) z zabojniki
- c) s prirejenimi prevoznimi sredstvi

16. Čebele gradijo matičnike:

- a) da bi razveselile čebelarja,
- b) ko si želijo vzgojiti novo matico,
- c) iz zabave.

17. Kako dolgo živijo čebele pozimi:

- a) do 40 dni b) do 100 dni c) do 140 dni

18. Kako dobijo pašne čebele matični mleček?

19. Koliko so stare stražarke?

20. Kaj pospešuje rojenje:

- a) utesnjen oz. premajhen prostor,
- b) pomanjkanje matičnih feromonov,
- c) poslabšanje vremena med pašo,
- č) intenzivno pomladansko krmljenje,
- d) bogata pelodna paša,
- e) slaba nektarna paša,
- f) veliko pokrite zalege,
- g) manjšanje odkrite zalege.

21. Kdaj čebele rojijo?

22. Kako se imenujemo medno golšo?

23. Kako prisilimo roj čebel, da se usede?

- a) da jim pojemo,
- b) da jih škropimo z vodno meglo,
- c) da ujamemo matico.

24. Kakšna je vloga dlačic, ki pokrivajo čebelje telo?

- a) varujejo lep videz,
- b) čebelarom pomagajo pri nabiranju cvetnega prahu,
- c) zadržujejo telesno toploto

25. S katerimi očmi čebela zaznava polarizirano svetlobo?

- a) pikčastimi b) mrežastimi

26. Koliko leč je v mrežastem očesu trota?

- a) približno 4900 b) približno 6900 c) približno 8600

27. Koliko leč je v mrežastem očesu delavke?

- a) približno 4900 b) približno 6900 c) približno 8600

28. Ročica tipalke delavke ima:

- a) 10 gibljivih členov b) 11 gibljivih členov
- c) 12 gibljivih členov

29. Tipalke trotov imajo približno:

- a) 5000 čutnic b) 50 000 čutnic c) 500 000 čutnic

30. Tipalke delavk imajo približno:

- a) 5000 čutnic b) 50 000 čutnic c) 500 000 čutnic

31. Iz koliko delov je sestavljen hitinast obroček na zadku čebele?

a) iz dveh b) iz treh c) iz štirih d) iz petih

32. Kolikokrat v sekundi zakroži čebelje krilo?

a) približno 100 - do 150-krat b) približno 250 - do 300-krat
c) približno 500 - do 550-krat

33. Povprečna hitrost čebele v letu je?

a) približno 15 km/h b) približno 24 km/h
c) približno 35 km/h

34. S polno medno golšo lahko čebela leti 15 minut in preleti:

a) 4 do 5 km b) 6 do 7 km c) 8 do 9 km

35. Po kakšni podlagi lahko čebela hodi:

a) gladki b) grobi c) gladki in grobi

36. Da čebele lahko hodijo tudi po gladki podlagi, jim omogočajo:

a) krepeljci b) oprijemalne blazinice

37. Čebela si cvetni prah čisti z oprsja:

a) s sprednjimi nogicami b) s srednjimi nogicami
c) z vsemi nogicami

38. Kje ležijo vonjalne ali Nasonove zleze?

a) na začetku roba 5. hrbtnega okrova
b) na začetku roba 6. hrbtnega okrova
c) na začetku roba 7. hrbtnega okrova

39. Bodalci žela se lahko premikata:

a) naprej b) nazaj c) nazaj in naprej d) na stran

40. Sestavine najpomembnejših krmnih zlez so: **glukoza**, **glukozeoksidaza**

41. Čebele se med seboj spoznavajo:

a) po vonju b) po obliki c) po barvi

42. Kako pomagamo človeku, ki je alergičen na čebelji strup in ga piči čebela?

a) tolažimo ga,

b) mu lajšamo bolečine,

c) hitro ga peljemo k zdravniku.

43. Kristalizacija medu je odvisna od: a) količine vode
d) vsebnosti kristalizacijskih jeder

b) temperature

c) količine različnih sladkorjev

e) od čistoče pri točenju

f) od cvetnega prahu

44. Kristaliziran med utekočinjamo s segrevanjem do:

a) 40 °C, b) 60 °C c) 70°C

45. Med točimo, ko je zrel. To je:

a) ko ni pokrit s pokrovčki,

b) ko je pokritega vsaj tretjina medu.

46. Koliko energije se sprosti pri presnovi enega kilograma medu?

47. Koliko cvetov oprashi čebela med enim poletom?

a) približno 150 b) približno 250 c) približno 450

48. Naštej vsaj tri boleznj čebelje zalege!

49. Naštej vsaj tri boleznj odraslih čebel!

50. Katero čebeljo bolezen zdravimo z apitolo in amitrazom?

V tem šolskem letu ste v Slovenskem čebelarju lahko rešili že dve nagradni križanki. Med reševalci, ki so nam poslali pravilne rešitve, smo v uredništvu izžrebali dva nagrajenca:

- za oktobrsko križanko je nagrajenec: Primož Zafošnik, Zg. Velka 91, Sladki Vrh;

- za februarško križanko je nagrajenka: Klara Markelj Ažman, Šmidova 17, Jesenice.

Nagrado bosta prejela po pošti. Obema čestitamol!

RAZPIS XXII. SREČANJE IN TEKMOVANJE MLADIH ČEBELARJEV

Srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev bo v soboto, 17. aprila 1999, ob 9.30, v osnovni šoli v Gornji Radgoni, Prežihova ulica 1.

Mentorje čebelarskih krožkov prosimo, da pisno prijavijo tekmovalne ekipe najpozneje do 10. aprila 1999, Čebelarski zvezi Slovenije, Cankarjeva 3, Ljubljana, faks 061 12 61 335.

Tekmovanje bo potekalo na podlagi Pravilnika o državnem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev, objavljenem v četrti številki Slovenskega čebelarja 1998.

Za nižjo in srednjo skupino bodo vprašanja sestavljena na osnovi delovnega zvezka Čebela se predstavi, za višjo skupino pa tudi dopolnjena iz knjige Od čebele do medu.

Komisija za krožke pri ČZS

VABILO NA SREČANJE MLADIH ČEBELARJEV V GORNJI RADGONI

DRAGI MLADI ČEBELARJII!

SPOŠTOVANI MENTORJI IN GOSTJE!

Po dolgi in hudi zimi so pri nas končno zavele blage pomladne sape, to pa je hkrati znak, da se bliža tudi XXII. državno srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev. V Gornji Radgoni se nanj že pospešeno pripravljamo in se ga zelo veselimo. Še posebej vznemirjeni smo na Osnovni šoli Gornja Radgona, v kateri odprtih rok in src pričakujemo tako mlade tekmovalce in njihove

mentorje kot druge goste. Šola bo odprla svoja vrata in prijazno dihala z vami, prav tako pa tudi vsa okolica. In to vam želimo predstaviti.

Mesto Gornja Radgona ima približno 3.500 prebivalcev. Na naši šoli je 740 učencev (skupaj s podružnično šolo Spodnja Ščavnica). Ponosni smo na naš čebelarski krožek, našega zunanjega mentorja in na lep čebeljak na zelenici ob naši šoli.

V soboto, 17. aprila 1999, bo številne čebelarje

pot vodila v Gornjo Radgono. Ni nas težko najti. Pomurski sejem in sejmišče je levo od "magistralke" skozi Gornjo Radgono (smer Maribor - Murska Sobota). Pot k naši šoli pa v semaforiziranem križišču zavije desno mimo glavne avtobusne postaje. Na poti vas bodo prijazno usmerjali mladi prometniki naše šole. V šoli vas bodo sprejeli naši osmošolci. Na posebej označenih mestih bodo od 8.00 do 9.30 zbirali vaše prijave. Ob 9.30 bo v avli naše šole slovesen začetek XXII. srečanja mladih čebelarjev s pozdravnimi nagovori, potem pa boste dobili tudi dodatna navodila. Od 11.30 do 13.30 vas bodo člani turističnega krožka vodili do različnih znamenitosti v Gornji Radgoni in okolici. Ob 13.30 bo v naši avli še sklepna slovesnost s krajšim kulturnim programom in posebno atrakcijo - SREČELOVOM ZA VSE UDELEŽENCE (približno 150 dobitkov). Vsak udeležec

nec XXII. srečanja bo prejel BILTEN, razglednico in še kakšen spominek, ki ga bo spominjal na Gornjo Radgono. S Pošto Slovenije se dogovarjamo tudi o priložnostnem žigu.

S komisijo za krožke pri Čebelarški zvezi Slovenije smo navezali zelo pristne in delovne stike. Tudi med ČEBELARSKIM DRUŠTVOM "PETER DAJNKO", DRUŠTVOM PRIJATELJEV MLADINE in seveda OSNOVNO ŠOLO Gornja Radgono smo spletili trdne organizacijske vezi.

Komisija za prireditve v občini Gornja Radgono je XXII. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev opredelila kot eno izmed osrednjih prireditev v letu 1999.

Vsem mladim čebelarjem in mentorjem želim dobre priprave in veliko uspeha.

RAVNATELJ OSNOVNE ŠOLE GORNJA RADGONA

Dušan Zagoro

V spomin

ALOJZ BAJEC

Julija smo se ravenski čebelarji s petimi čebelarskimi prapori vseh društev Mežiške doline poslovili od našega dolgoletnega najstarejšega in častnega člana Alojza Bajeca.

Lojze se je rodil 30. septembra 1914 v Matulju pri Reki v železničarski družini in je bil drugi izmed sedmih otrok. Življenje mu ni prizanašalo. Že s petnajstimi leti je moral za delom v kamnolom v bližini Vrhnike. Med vojno se je vključil med borce NOB. Že kot mlad fant je vzljubil čebele. Ko je nekoč nekemu čebelarju pomagal nalagati čebele na železniške vagonce za prevoz na pašo se je odločil, da bo tudi on čebelar. Po vojni se je Lojze preselil med Ravenske železarje. Ljubezen do čebel in narave pa ga je pred več kot petdesetimi leti pripeljala tudi med ravenske čebelarje, kjer se je takoj vključil v društvo in večkrat sodeloval v delu upravnega ter nadzornega odbora. Z dolgoletnim čebelarjenjem si je pridobil veliko znanja in izkušenj, ki jih je zelo rad prenašal na mlajše čebelarje. Bil je vnet prevažalec čebel, saj jih je prevažal na akacije vse do Prekmurja, v pohorske gozdove na hojino pašo in tudi v Liko. Čeprav je bil med večkrat zelo "grenak" mu to ni vzelo poguma. Veselje do čebel je znal približati tudi svojemu sinu Janezu, kateremu je zaradi bolezni pred leti tudi prepustil čebele.

Za svoje delo v prid in dvig čebelarstva je prejel odličje Antona Janše 3. in 2. stopnje, čebelarsko društvo ravne pa ga je proglasilo za svojega častnega člana.

Kot dobrega čebelarja in prizadevnega člana našega društva se ga bomo vedno radi spominjali.

*Čebelarsko društvo
Ravne na Koroškem*

MARJAN OČEPEK

Ko smo čebelarji pobirali pridelek kostanjeve paše in se je počasi že bližala jesen, nas je za vedno zapustil naš član Marjan Očepek. Marjan je s svojo družino - ženo in hčerko - živel na kmetiji v Češnjicah. Pri Moškonovih, kot se

pravi pri hiši, že več rodov na koncu gospodarskega poslopja stoji čebelnjak, poln čebel, in tudi pokojni Marjan se je z njimi vneto ukvarjal. Znano je, da so bile čebele pri Moškonovih med prvimi na Moravškem. Naravne razmere za čebelarjenje so tam zelo dobre, zato se je Marjan lahko večkrat pohvalil z obilnim pridelkom.

Pokojni Marjan je bil član našega društva od leta 1981. Rad se je udeleževal predavanj o čebelah ali skupnih srečanj. Zelo velik je bil tudi njegov gmotni prispevek društvu za graditev čebelarskega doma. Pomagal je predvsem z lesom, saj je bil lastnik mogočnih gozdov na pobočju Sv. Miklavža. Po Marjanovi smrti je čebele prevzel zet Jože, zato upamo, da čebelarska tradicija pri hiši ne bo zamrla.

Kot dobrega prijatelja in čebelarja bomo Marjana ohranili v prijaznem spominu.

ČEBELARSKO DRUŠTVO MORAVŠKE

JOŽE KOS

V začetku leta 1998 smo se moravški čebelarji poslovili od našega dolgoletnega dejavnega člana Jože Kosa.

Med čebelarji je bil znan kot šlosarjev Jože iz Straže. Vedno je bil pripravljen na pogovor in kakšno hudomušno polemiko.

Rodil se je kot kmečki sin leta 1929 v vasi Straža pri Moravčah. Čebele so bile že obvezni hišni inventar, tako da so spremljale tudi Jožetove prve korake. Pozneje jih je vzljubil in leta 1954 začel samostojno čebelariti. V ličnem čebelnjaku na domačem vrtu je sprva čebelaril s kranjčji, pozneje pa z AŽ panji. Leta 1960 je postal član takrat še Čebelarke družine Moravče. Znan je bil zlasti po prevažanju čebel na pašo s konjsko vprego, saj so mu bili poleg čebel v veliko veselje tudi konji, na katere je bil še posebej ponosen.

Jože je bil zelo aktiven član našega društva, predvsem dejaven pa je bil na čebelarjih taborih. Za svoje delo na področju čebelarstva je prejel odličje Antona Janše III. stopnje.

Z njegovo smrtjo je v društvu nastala praznina, ostal pa bo lep spomin na delovnega in vedrega čebelarja. Njegove čebele bodo ostale v dobrih rokah njegovega sorodstva.

ČEBELARSKO DRUŠTVO MORAVČE

IVAN URBANIJA

Kmalu po smrti čebelarja Kosa smo zvedeli tudi novico o smrti Ivana Urbanije iz Soteske pri Moravčah.

Rodil se je v kmečki družini leta 1912. Življenje v mladosti mu ni bilo lahko, ob delu na kmetiji je hodil v službo, kljub temu pa mu je še vedno ostalo nekaj časa za njegovo veliko lju-bezen - čebele.

V zakonu se mu je rodilo sedem otrok. Leta 1948 je začel čebelariti z večjim številom panjev. Pozneje je postal tudi član našega društva in bil v njem de-ja-ven vse do svoje smrti. Svoje znanje in izkušnje je zelo rad posredoval mlajšim in neizkušenim čebe-larjem.

Bil je dolgoletni član upravnega odbora, v zadnjem obdobju pa je bil tudi starosta našega društva.

Za njegovo nesebično in požrtovalno delo na pro-dročju čebelarstva ga je Čebelarstvo društvo Morav-če odlikovalo z odličjem Antona Janše III. stopnje.

Z njegovo smrtjo pa se je žal končalo tudi družin-sko čebelarstvo pri Urbanijevih, kljub temu pa upa-mo, da se bo kateri izmed sinov le odločil za na-daljevanje očetovega dela.

Moravški čebelarji bomo Ivana Urbanijo ohranili v najlepšem spominu.

ČEBELARSKO DRUŠTVO MORAVČE

PROSLAVA OB 90-LETNICI ČD TOLMIN IN REDNI LETNI OBČNI ZBOR

mag. Venče Tinta

Čebelarstvo društvo Tolmin je v soboto, 23. januarja 1999, v prostorih dijaškega doma v Tolminu pripravilo proslavo in društveni občni zbor v počastitev 90-letnice delovanja društva.

Kot vsako leto so se tudi letos proslave in občnega zbora udeležili številni čebelarji iz občin Tolmin, Bovec in Kobarid. Srečanja so se udeležili tudi vabljene gostje, med njimi podpredsednik ČZS g. Franc Šivic in predstavniki sosednjih čebelarjskih društev iz Idrije, Nove Gorice, Ajdovščine in Šempetra, tako da je bila zastopana celotna severnoprimorska regija. Svojo odsotnost so opravičili predstavniki ČD Kanal-Brda in predstavniki zamejskih čebelarjskih društev iz Italije. Žal se proslave in občnega zbora zaradi potovanja v tujino ni mogel udeležiti predsednik ČZS g. Lojze Peterle.

Ob tem visokem jubileju našega društva smo redni občni zbor popestrili z bogatim kulturnim programom. Nastopil je moški pevski zbor iz Dolenje Trebuše, recitala sta mlada člana čebelarjskega krožka Osnovne šole Smast. Proslavo smo pripravili hkrati z letošnjim občnim zborom, ker smo vse verodostojne podatke o letu ustanovitve (1908) pridobili šele lani pozno poleti.

V svojem govoru ob tej priložnosti je predsednik ČD

Tolmin g. Sergij Bavdaž orisal društveno zgodovino od prvih začetkov organiziranega čebelarstva na Tolminskem do današnjih dni. Ustanovitve društva in njegov razvoj sta opisana v tudi gradivih, ki so jih člani društva zbrali ob pripravi na proslavo. Naše ČD je bilo ustanovljeno 3. maja 1908 na Grahovem ob Bači na pobudo nadučitelja Franca Kašce. Istega leta je bila ustanovljena tudi kobarjska čebelarjska podružnica. Ustno izročilo sicer postavlja pod vprašaj letnico 1908, saj številna pričevanja kažejo na organizirano čebelarjenje na Primorskem že pred letom 1900. V "Imeniku udov slovenskega čebelarjskega društva za leto 1899" že najdemo imena čebelarjev: Mihael Klemenčič s Pečin, Franc Kokošar z Grahovega ob Bači, Ivan Leban s Kneže, Bogomil Nemeč s Pečin in Franc Obrekar iz Dolenje Trebuše, to pa dokazuje organizirano čebelarjenje na Tolminskem in povezavo s Slovenskim čebelarjskim društvom. Čebelarji so o čebelarjenju na Tolminskem pisali že v prejšnjem stoletju in svoje članke objavljali v Slovenski čebeli (prvič leta 1873). Vsekakor bomo raziskave prvih začetkov organiziranega čebelarstva na Tolminskem v prejšnjem stoletju še nadaljevali.

Veseli smo bili pozdravov, ki nam jih je prinesel pod-

predsednik ČZS g. Franc Šivic. Poudaril je, da tako visokega jubileja ne bi praznovali, če naše društvo že od vsega začetka ne bi imelo tako dobrih voditeljev. Spomnil nas je tudi na velik dogodek, ki ga bo ČZS organizirala čez pet let, ko bo v Ljubljani kongres Apimondie. Vzpodbudil nas je k obnovitvi tipičnega zidanega čebelnjaka, sicer značilnega za Tolminsko.

Delovno predsedstvo rednega čebelarskega občnega zbora je vodil prof. Marjan Klavora. Predsednik ČD Tolmin je poročal o delu društva v minulemu letu. Blagajnik je podal finančno poročilo in nas v njem seznanil s prihodki in odhodki našega društva, verodostojnost teh podatkov pa je potrdil predsednik nadzornega odbora. Našo čebelarsko tradicijo pridno nadaljujejo mladi čebelarji, ki v osnovnih šolah obiskujejo čebelarske krožke. Vso pohvalo in

Pozdravni govor podpredsednika ČZS g. Franca Šivica.

Najbolj zaslužnim čebelarjem smo podelili priznanja in odličja. Na sliki je prof. Marjan Klavora, ki uspešno čebelari že dvajset let.

Priznanje ČD Tolmin je prejel tudi učitelj Ljubo Strgar, ki že osemnajst let vzgaja mladi rod čebelarjev.

priznanje je zaslužil tudi čebelarski krožek na OŠ Smast, ki letos slavi že osemnajsto leto svojega delovanja. Že vsa leta ga vodi učitelj Ljubo Strgar. Tudi na Tolminskem so razsajale nalezljive čebelje bolezni, posledica tega pa so bile pogoste zapore pasišč. Proti tej nadlogi se je že od sedemdesetih let naprej bojevala dr. Snojeva ob pomoči mladega veterinarja Franca Lozeja. V zadnjem obdobju za zdravje naših čebel uspešno skrbi dr. vet. med. Ivo Planinec, kljub temu pa so občasno še vedno potrebne kratkotrajne zapore pasišč.

Ob vseh poročilih se je razvila bogata razprava. Čebelarji so se posebej zanimali za zdravstveno stanje čebel. Želeli so zvedeti, kako jih dimiti, kolikšno dozo perizina uporabiti in kje si lahko priskrbijo napravo za zimsko razprševanje zdravil. Postavljeno je bilo tudi vprašanje, zakaj se je letos precej zvišala članarina ČZS, saj je za številne čebelarje z nizkimi mesečnimi prejemki previsoka. Čebelarjem sta odgovarjala veterinar in podpredsednik ČZS

Ob koncu slovesne seje je ČD Tolmin najbolj zaslužnim dolgoletnim čebelarjem podelilo priznanja in odličja Antona Janše III. in II. stopnje, vsi dobitniki pa so na najrazličnejše načine prispevali k uspehu našega društva. Prijetno smo bili presenečeni, ko je podpredsednik ČZS g. Franc Šivic ČD Tolmin ob 90-letnici uspešnega delovanja na Tolminskem podelil odličje Antona Janše I. stopnje.

Po proslavi in občnem zboru je sledila pogostitev vseh udeležencev. Številni čebelarji so se potem ustavili še pred potujočo trgovino Apis d.o.o. s čebelarskimi potrebščinami in satnicami ter si kupili vse potrebno.

Zdajšnje uspešno čebelarjenje je povezano tudi z veterinarsko službo v Tolminu. Dr. vet. med. Ivo Planinec prejema priznanje ČD Tolmin.

Gospod Franc Šivic podeljuje Čebelarskemu društvu Tolmin ob 90-letnici uspešnega delovanja na Tolminskem odličje Antona Janše I. stopnje.

ČEBELE, ZDRAVJE, KULTURA

Janez Levstik

V nedeljo, 7. februarja 1999, so imeli čebelarji Posavja v mali dvorani Delavskega doma v Krškem vsakoletni izobraževalni seminar. Njegov pomen je bil letos dvojen: poučen in kulturn. G. Franci Marolt je začetek popestril s predvajanjem barvnih diapozitivov s prejšnjega kongresa svetovne čebelarske organizacije - Apimondie v Antwerpnu v Belgiji.

V prvem delu je nato član upravnega odbora Čebelarske zveze Slovenije iz Posavja ter koordinator sveta posavskih čebelarjev g. Janez Levstik seznanil udeležence z delom upravnega odbora Čebelarske zveze Slovenije in delom sveta posavskih čebelarjev v minulem letu ter predstavil pripravo projekta zaščitne znamke za slovenski med. Projekt je namenjen prilagajanju slovenskega čebelarstva Evropski uniji.

Doktorica veterinarske medicine gđc. Anita Vrančar je poročala o zdravstvenem stanju čebel v Posavju v minulem letu in o zadnjih ukrepih za zatiranje

varoe, ki že več kot desetletje povzročata čebelarjem največ preglavic. Čebele namreč brez človekove pomoči v Evropi prav zaradi tega zajedavca ne bi preživele več kot dve leti.

V nadaljevanju je medobčinski veterinarski inšpektor g. Hinko Maver pojasnil zakonske predpise o prostorih, namenjenih za točenje, polnjenje in predelavo medu.

Osrednji del seminarja je bil namenjen knjigi z naslovom MED IN ZDRAVJE, ki je izšla lani. Avtor, prim. dr. Peter Kapš, je v njej na podlagi znane tuje literature in zgodovine poljudno opisal uporabo medu kot vsestranskega pomagala pri ohranjanju zdravja ljudi nekoč in danes. Ob bogatem slikovnem in fotografskem gradivu je strokovno opisal pomen in vpliv posamezne sestavine medu na določen človeški organ. Posebej je obdelan pomen medu za športnike, otroke, nosečnice, starostnike - skratka, za vse skupine ljudi, ki imajo posebne potrebe po določenih snoveh, ki jih vsebuje med. Avtor je v dve uri trajajoči predstavitvi povzel vsebino dela in jo dopolnil z barvnimi diapozitivi, potem pa je tudi odgovarjal na vprašanja poslušalcev.

Udeleženci seminarja so se avtorju z bučnim aplavzom zahvalili za predstavitev in kupili vse knjige, ki jih je prinesel na predstavitev.

Približno sto udeležencev tega seminarja je navdušeno zapuščalo dvorano s pripombo: "Škoda, da ni bila predstavitev v večji dvorani za širše občinstvo."

Knjiga je v 2000 izvodih izšla pri založbi Erro, kupiti pa jo bo mogoče tudi pri Čebelarskem društvu v Sevnici.

ŠTUDENSKI ČEBELARSKI KROŽEK V LJUBLJANI

Spomladi leta 1998 je v Ljubljani znova začel delovati študentski čebelarski krožek. Vanj je zdaj vključenih 26 študentk in študentov različnih študijskih smeri (agronomija, živinoreja, biologija, veterina, kemija, farmacija) Univerze v Ljubljani.

Zbrali smo se zato, da bi tudi med študenti spodbudili zanimanje za čebelarstvo in izobraževanje na tem področju, saj vsi opažamo, da med čebelarji zelo primanjkuje mladih. Zato smo ob finančni pomoči Čebelarske zveze Slovenije (ČZS) lani organizirali kratek tečaj za čebelarje začetnike. Obiskovalo ga je 15 članov našega krožka, vodil pa ga je g. Pavle Zaletel iz Ljubljane. Zdaj se dogovarjamo še za nadaljevalni tečaj. Januarja letos smo obiskali Čebelarski muzej v Radovljici, sodelovali smo pri praznovanju 125-letnice ČZS, na seminarju v Celju pa smo opravili med čebelarji anketo. Načrtujemo tudi obisk pri kakšnem večjem čebelarju ali vzrejevalcu matic v Sloveniji.

Nekaj članov krožka se namerava udeležiti kongresa Apimondie v Vancouvru v Kanadi, seveda če nam bo za ta namen uspelo zbrati potrebna sredstva.

Delujemo pod pokroviteljstvom ČZS. V prostorih Zveze se člani krožka srečujemo dvakrat na mesec. Vsi tudi brezplačno prejemamo revijo Slovenski čebelar, imamo pa tudi popust pri nakupu strokovne literature.

Omeniti moram še to, da na nam je podjetje Medex podarilo nekaj zaščitnih oblek, klobukov in rokavic, to pa nam je precej olajšalo delo s čebelami.

Na koncu naj se iskreno zahvalim Čebelarski zvezi Slovenije, podjetju Medex, gospodu Zaletelu in vsem tistim, ki so nam doslej pomagali in so nam še vedno pripravljeni pomagati pri našem delovanju.

Miha Sečnik
Študentski čebelarski krožek

APIS M & D d.o.o.
MARKO DEBEVEC
ČUŽA 7
1360 VRHNIKA
tel., faks: (061) 751- 282
Odprto: od 9.-12. in od 16.-18. ure

PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH
PREVZEM VOŠČIN SAMO V PLASTIČNIH VREČAH DO 31. MARCA 1999
- NOVO! -

- IZDELUJEMO POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL, PO ŽELJI Z DODATKOM ZDRAVILNIH SREDSTEV
- APNENOGEL • NOSEMAGEL • STIMULANS • VAROGEL
- NA DEBELO IN NA DROBNO PRODAJAMO TUDI VSO ČEBELARSKO OPREMO
- POZIMI IN SPOMLADI OZ. V OBDOBJU DRUŠTVENIH OBČNIH ZBOROV ORGANIZIRAMO STROKOVNA PREDAVANJA IN NAKUP ČEBELARSKE OPREME V PRVI POTUJOČI ČEBELARSKI TRGOVINI PRI NAS

Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti.

- V zvezi s tem imamo urejeno vso dokumentacijo in vse možnosti za izdelavo.
- Satnice izdelujemo na novih sodobnih strojih, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli.
- Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 125 °C.
- Priporočamo Vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pridemo po vosek tudi sami (če ga imate več kot 300 kg).
- Iz enega kilograma voska po dogovoru izdelamo od enajst do dvanajst AŽ satnic.
- Cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne, in sicer od 220 do 250 SIT za kilogram.
- Vosek odkupujemo po 600 do 700 SIT za kilogram.
- V zalogi imamo satnike, šestkrat vrtane, zbite ali lepljene.

ODPRTO IMAMO VSAK DELAVNIK OD 9. - 12. IN OD 16. - 18. URE, OB SOBOTAH OD 9. - 12. URE.

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE MATIC APIS M & D d.o.o., VRHNIKA

Sprejemamo prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija lahko pri nas dobite čebelje družine na petih in sedmih satih.

VZREJA MATIC

PLEMENILNA POSTAJA "JOSIPA VERBIČA"

V KAMNIŠKI BISTRICI

Čebelarsko društvo Kamnik obvešča vse čebelarje, da bo plemenilna postaja "Josipa Verbiča" v Kamniški Bistrici letos obratovala od maja do avgusta. Uradne ure bodo vsako soboto od 9. do 12. ure. Naročila za matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev, vzrejenih pod nadzorom KIS, sprejemamo po telefonu št. 061 825-435 (vodja plemenilne postaje Rado Pavlovič) in 061 825-748 (pomočnik vodje Janez Galin). Maja bo mogoče naročati družine na 5-satarjih z letošnjo matico. Vzemite si čas. Pridite v Kamniško Bistrico ter si ogledite plemenilno postajo in tamkajšnje naravne lepote.

ČEBELARSKO DRUŠTVO KAMNIK

KONGRES APIMONDIJE V KANADI - POGOJI ZA SODELOVANJE NA NATEČAJIH

Organizatorji letošnjega kongresa Apimondije, ki bo septembra v Kanadi so objavili pogoje za sodelovanje na natečajih za najboljše tehnične inovacije s področja čebelarstva, za nove proizvode iz čebeljih pridelkov, filme, diapozitive in video filme, fotografije čebel, čebelarske učne pripomočke, knjige o čebelah in čebelarjenju, čebelarske revije, zbirke znamk o čebelah, reklamne brošure za čebelje pridelke, embalažo in originalne ideja za reklamiranje čebeljih pridelkov, druge zbirke o čebelah in čebelarjenju in za najlepši razstavni prostor na razstavi.

Rok za pošiljanje filmov, diapozitivov, video posnetkov, fotografij, reklamnega gradiva za čebelje pridelke, embalaže, knjig in revij je 30. junij 1999. Pošljite jih skupaj s prijavo za kongres in prijavo za tekmovanje (originalne obrazce dobite na ČZS) na naslov: Apimondia 99, c/o: Venue West Conference Services, 645 - 375 Water Street, Vancouver, BC Canada V6B 5C6. Ostale predmete pa lahko prinesete s seboj na otvoritev kongresa.

Uredništvo

SOFINANCIRANJE SLADKORJA ZA KRMLJENJE ČEBEL V LETU 1999

Tudi letos je vlada Republike Slovenije na predlog ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano odobrila sofinanciranje sladkorja za zimsko krmljenje čebel v višini 15 SIT/kg, vendar največ 12 kg na registriran panj. Uredba je bila objavljena v Uradnem listu RS, št 9., 13. februarja 1999, str. 746. Nakup sladkorja za krmljenje čebel bo potekal podobno kot lani. Čebelarstva bodo zbrala denar in na posebnem obrazcu predložila zahtevek za določeno odobreno količino sladkorja, temu pa bodo priložila tudi seznam čebelarjev. Da bi se izognili podrazitvi ob uvedbi davka na dodano vrednost, bomo v dogovoru z ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano akcijo izvedli že junija. Seveda bomo še pred tem društvom poslali natančna navodila in predpisane obrazce.

ČZS

MIZARSTVO KRŽE – z dolgoletno tradicijo – VRHNIKA

Izdelujemo kakovostne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kakovostnega smrekovega lesa in rogličeni (*cinkani*). Satniki so iz lipovega lesa in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje lahko dobite takoj, za druge vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

NOVO! Sprejemamo tudi naročila za izdelavo in dobavo ZAKLAD, distančnih vložkov in pitalnikov za 10-satne AŽ panje avtorjev I. Frančiča in M. Debelaka.

FRANC KRŽE, Idrijska 10, 1360 Vrhniko, telefon: (061) 751 317

Market pod gradom Krepek Martina, Vurberk 93, Sp. Duplek

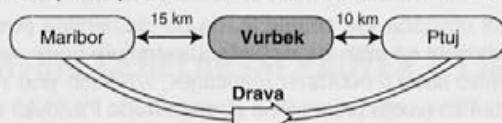
Čebelarje obveščamo, da je v

Marketu na Vurberku odprt

oddelek, v katerem prodajamo osnovni repromaterial in opremo za čebelarstvo.

Sprejemamo tudi naročila za matice lastnega uradno priznanega vzrejališča.

Delovni čas: pon. - pet.: 7³⁰-19, sobota: 7³⁰-18, nedelja: 7³⁰-12

Tel.: (062) 682-389; tel., faks: (062) 681-098

Čebelarstva zadruga

NEKAR

Prodaja: Anton Svigelj

Inf. pred 8. uro in po 20. uri na št. (061) 48 48 42.

Prevzem kozarcev in pokrovov vsak prvi in tretji torek.

Dodatne inf. Boris Serazin po telefonski št. (061) 159 08 94, (041) 728 119.

Kozarci za med velikosti:

720 mll 32 sit/kos

370 mll 23 sit/kos

Kovinski pokrovi Twist OFJ

fi 82 mm 14 sit/kos

fi 66 mm 10 sit/kos

Kartoni za kozarce 60 sit/kos

Vreče za 200 l sode za shranjevanje medu 150 sit/kos

Vreče pošljemo tudi po povzetju.

Mali oglasi

- PRODAM** TAM 550, predelan za prevoz 42 AŽ, ter 25 praznih AŽ panjev, 069 36 840.
- IZDELUJEM** AŽ 10 S panje in satnice, 063 845 106.
- PRODAM** prikolico za 14 AŽ 10 S in 7 AŽ 7 S, tehtnico za pod panj ter točilo na 5 S z električnim pogonom, 061 59 169.
- PRODAM** 12 naseljenih AŽ-Grajs panjev, točilo in drugo opremo, 061 485 861 - Matevž.
- PRODAM** 15 čebeljih družin v LR in 5 v AŽ panjih, 065 83 538 zvečer.
- PRODAM** stabilen čebelnjak dolžine 2 m iz kovinskega ogrodja za 10 AŽ 10 S in 6 AŽ 7 S. Postavite ga lahko kamor koli, zadaj se zaklene, 061 152 15 96.
- PRODAM** več čebeljih družin v 9 in 10 S AŽ panjih ali brez panjev, 068 75 416 zvečer.
- PRODAM** 10 čebeljih družin na AŽ satju z mladimi maticami, 062 834 060.
- PRODAM** kompletno čebelarstvo, staro 3 leta, TAM 125T letnik 79, 78 čebeljih družin v AŽ panjih, 31 7 S, cvetlični med in vso sodobno čebelarstvo opremo, 061 482 616.
- PRODAM** 5 in 7 S AŽ panje in okvirje, 061 754 567 popolne.
- PRODAM** 30 naseljenih 10 S malo rabljenih, 40 starejših praznih 10 S, 069 68 525 ali 68 538.
- PRODAM** 2 prikolici zaprti za osebni avto za prevoz čebel za 15 in 18 AŽ panjev, 069 46 144.
- UGODNO** prodam opremo za kuhanje in prešanje voščin, izdelano po nemškem vzorcu, kotel ima vgrajene grelce in električno hidravliko; opremo za hladno valjanje satnic tip TOMA 330 z vso pripadajočo opremo, 065 35 359.
- PRODAM** 15 zaklad in 10 čebeljih družin s panji ali brez njih, 061 815 445 zvečer.
- PRODAM** po ugodni ceni nekaj novih prašilčkov na AŽ 5 in 7 S, 061 127 26 32.
- PRODAM** tovorni avto Z640, primeren za prevoz čebel, 068 70 079.
- PRODAM** čebelnjak avtoprikolico za 8 AŽ s 4 družinami, 065 58 644 zvečer.
- PRODAM** 20 čebeljih družin na Spodnji Beli pri Preddvoru, 0609 647 427.
- PRODAM** več čebeljih družin na AŽ 10 S, 061 824 057.
- PRODAM** prazne, malo rabljene Grajsve panje ali jih zamenjam za 10 ali 11 S, 061 59 610, 041 410 152.
- PRODAM** 32 AŽ panjev s čebelami na manjšem tovornjaku z atestom, vozen z B kategorijo, 061 142 05 72 zvečer.
- PRODAM** 6 čebeljih družin na AŽ 5 S, 061 787 378 po 18. uri.
- UGODNO** prodam prevozni čebelnjak Hanomag, predelan in atestiran za 30 AŽ panjev ali več ter 30 čebeljih družin z AŽ 9 S, 061 716 681 ali 716 570 zvečer.
- PRODAM** 20 čebeljih družin na AŽ satju z mladimi maticami, 061 612 043.
- PRODAM** več čebeljih družin na AŽ 9 S, 064 692 230.
- PRODAM** TAM 5000 za prevoz 66 AŽ 10 S, 061 732 119.
- PRODAM** 10 naseljenih AŽ 10 S, 063 857 632.
- PRODAM** panje 11 S, 7 S - 5 S in 3 S polovične, strojček za napeljevanje satnic, zaklade za panje, 061 861 676.
- UGODNO** prodam nekaj družin na 4 in 5 S in 200 kg skrzatovega medu, 065 26 068 po 10. aprilu.
- PRODAM** 15 zdravih čebeljih družin ali zamenjam za dober med, 064 471 052.
- PRODAM** nekaj družin na AŽ 10 in 7 S, družine so veterinarsko pregledane z lanskimi maticami, 061 267 250 zvečer.
- UGODNO** prodam 17 naseljenih AŽ 10 S (10.000.- sit/panj), stabilen čebelnjak pa podarim v Razvanju pri Hočah, Bratuša 062 510 819.
- KUPIM** električno točilo na 4 sate, 061 853 836.
- KUPIM** električno točilo, 062 227 752.
- ODDAM** v najem stalne čebeljnake po 30 AŽ panjev v Istri in Brkinih, 066 647 129.
- PRODAM** prikolico z 12 naseljenimi AŽ panji in nekaj zdravih čebeljih družin, 068 44 140.
- PRODAM** točilo za med na 4 S z ročnim pogonom, 064 632 318.
- PRODAM** naseljene AŽ in nakladne panje, propolis in vgradno tehtnico, 0608 42 813.
- PRODAM** satnike AŽ mere, 061 710 050.
- PRODAM** avtoprikolico za prevoz 10 oziroma 12 AŽ panjev, 041 542 645.
- PRODAM** čebelje družine na 7 in 9 AŽ satih, 065 81 119, 041 77 88 92.
- PRODAM** čebelje družine po 15. aprilu, 061 662 683.
- PRODAM** 10 čebeljih družin na 10 AŽ S s panji ali brez, 061 482 300.
- PRODAM** kontejner za 42 AŽ 10 S, 068 51 948.
- IZDELUJEM** panje AŽ 12, 11, 10, 9, 7 in 5 S ter zaklade 10 in 9 S, Mizarstvo Dobnikar, Visoko 93, 064 431 007.
- ZARADI BOLEZNI** ugodno prodam TAM 5000 z nadgradnjo za prevoz 55 AŽ panjev in TAM 5000 s kontejnersko nadgradnjo za 66 AŽ panjev, 069 61 936.
- PRODAM** TAM 5000 z nadgradnjo in atestom za prevoz čebel po ugodni ceni, 062 221 579.
- NAJAMEM (ALI KUPIM)** prazen čebelnjak v okolici Domžal, Dolskega, Senožeti ali Kresnic za 40 AŽ panjev, 061 722 890 (kličite po 19 uri).

ČEBELARJI, OBVLADAJMO VAROZO!

- Prihranite čas in povečajte uspešnost Vašega čebelarjenja.

Odločite se za

NOVO knjigo uglednega profesorja dr. JOŽETA RIHARJA

VAROZA ČEBEL, četrta izpopolnjena izdaja.

- Avtor nam na osnovi spoznanj iz prakse in iz knjig vodilnih svetovnih inštitutov, prikazuje uspešno prakso preprečevanja Varroe jacobsoni. Opisane postopke preprečevanja varoze lahko obvlada vsak vesten čebelar.
- Knjigo sta pregledala in odlično ocenila dva znana slovenska veterinarja za področje čebelarstva: doc. dr. Aleš Gregorc iz Veterinarske fakultete v Ljubljani in mag. Mira Jenko Rogelj, iz Veterinarskega zavoda Slovenije.
- Cena knjige z vključenim prometnim davkom je sit 3.000.

Poština ni vključena v ceni knjige. Na vsakih 30 skupaj naročenih knjig, vam eno poklonimo.

Naročilo pošljite na:

PANSAN d.o.o. LJUBLJANA, Rožna dolina XIX/2, telefon/faks: 061 128 11 36.

GSM 041 410-171, ali na ČZS, Cankarjeva 3, Ljubljana, tel.: 061 210 992, faks: 061 1261 335

JOŽE RIHAR s.p. ČEBELARSTVO IN IZDELAVA ČEBELARSKO OPREME

- Izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarске lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev (lesice), osemstatna kasetna točila,
- Meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače, v zalogi pa imamo že narejene pogače po konkurenčnih cenah – prepričajte se!
- Pri nas dobite žico za žičenje, satnike (rogličeni), testne mreže za lovljenje varoj, plastične razmike...
- izdelujemo satnice in kuhamo voščine.

Prepričajte se o kakovosti in ugodnih cenah naših izdelkov.

Čebelarška društva obveščamo, da po dogovoru lahko pridemo tudi k njim in jim ponudimo naše izdelke in storitve.

**JOŽE RIHAR, Gabrje 42, 1356 Dobrova;
tel/fax: 061/641-106**

Nekaj naslovov za ljubitelje interneta

Zanimivi čebelarški naslovi za ljubitelje interneta so:

- Apiservices: <http://www.apiservices.com/>
- Apimondia: <http://www.apiservices.com/apimondia>
- International BRA: <http://www.cardiff.ac.uk/ibra>
- National Honey Board: <http://www.nhb.org>
- Sächsischen: <http://www.kamnz.de/homepages/ebert/>
- Nebraska: <http://www.nesc.org/~juggler/beekeepers.html>
- Varroa: <http://www.res.bbsrc.ac.uk/etnem/research/chdwp1.html>
- Austria Homepahe: <http://www.art.at/~oeib>
- Ontario: <http://www.tgd.ca/ontag/bee>
- Bee maid Honey: <http://www.beemaid.com/>

POVERJENIKI ZA PASIŠČA

ČD AJDOVŠČINA - za akacijevu in gozdno pašo (pisne prijave do 15.4.; pisno vas bomo obvestili do 10.5.; z veterinarskim spričevalom boste dobili dovolilnico za določeno pašno mesto pri čebelarjem pooblaščenju). Prijave na naslov: ČD Ajdovščina, 5270 Ajdovščina.

ČD RUŠE - za gozdno pašo (prijave s kopijo veterinarskega spričevala): Albin Rupnik, Gozdarska 2, 2342 Ruše, 062 661 351.

ČD KANAL BRDA - Na podlagi pravilnika o izbiri čebelje paše v občini Brda in Kanal ob Soči, **ČD Kanal-Brda** razpisuje natečaj za dodelitev stojišč za akacijevu, lipovo, kostanjevo ter gozdno pašo. Za akacijevu pašo bo letos na voljo manj stojišč kot lani zaradi intenzivne obnove vinogradov. Vloge naj bodo napisane za posamezno pašo, skupinskih vlog ne bomo upoštevali. V vlogi naj bo točen naslov, število panjev in telefonska številka. Čebelar sme na pasišče pripeljati toliko panjev, kot mu jih določa dovolilnica. Dovoz večjega števila panjev je kršitev pašnega reda. Ob prejemu dovolilnice si čebelar sam uredi odnos z lastnikom zemljišča. Čebelar mora poverjeniku predložiti veljavno spričevalo (samo original). Vloge pošljite na naslov **ČD Kanal-Brda, 5212 Dobrovo do 10.4.1999.**

ČD Moravske toplice obvešča čebelarje prevažalce, ki nameravajo pripeljati svoje čebele na akacijevu pašo na območje našega društva, naj pošljejo pisne prijave na naš naslov. V vlogi naj bo navedeno število panjev in kraj stojišča, kar bo društvo v skladu z možnostmi upoštevalo pri izdaji dovolilnic. Vloge sprejemamo do 25.4.1999 pošljite pa jih na naslov **ČD Moravske toplice, Lešče 4, 9226 Moravske toplice.**

ČD NOVA GORICA - za akacijevu pašo (vloge do 15.4.), za gozdno pašo v Trnovskem gozdu (vloge do 15.5.). Držali se bomo izključno pašnega reda. Pisne prijave: Viktor Glešič, T. Brejca 14, 5000 Nova Gorica, tel.: 065 28 085.

ČD BAZARA ŠEMPETER - za akacijevu pašo na območju Šempeter in Vrtojba; pisne vloge sprejemamo do 20.4.: Bazara Šempeter, Ul. B. Nemeč 1, 5290 Šempeter pri Gorici

Čebelarji - čebelarke družine

ČEBELARJI - LJUBITELJI NARAVE

Nudimi sadike AMORFE in KUBLERJEVE vrbe ter lepo cvetočih dreves EVODIJE, KERLATERIJE in srebrno listne lipe!
Tel.: popoldan (061) 59 610
ali 041/410 152

Nace Sotlar, Pšatnik 20, 1211 Šmartno pod Šmartno goro

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo "Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko" leta 1898.

Izdaja ga Čebelarstvo zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, faks: 12 61 335,

E-pošta: cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, dipl. inž. arh. Marjan Debelak, prof. Janez Mihelič, dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko-Rogelj, dipl. inž. arh. Marjan Debelak, dr. Aleš Gregorc in dr. Janko Božič.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič, lektorica: prof. Nuša Radinja.

Letna naročnina za leto 1999 za nečlane je 6.600,00 SIT. Posamezna številka stane 550,00 SIT. Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 5.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 50 SIT. Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 100.000 SIT, v sredini 60.000 SIT, pol strani 30.000 SIT, četrt strani 14.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10%, za 6- do 10-kratno objavo 20%, za celoletno objavo 30%. Splošni oglasi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka ziro računa pri APP v Ljubljani je: 50100-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za kulturo Republike Slovenije (23/39-92) sodi Slovenski čebelar med proizvode informativnega značaja (13. točka tarifne številke 3), za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.

Oblikovanje in tehnična realizacija: ENJA d.o.o., Na Herši 7, Ljubljana. Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA NAJVEČJA IZBIRA ČEBELARSKE OPREME V SLOVENIJI

- točila za med iz nerjaveče pločevine
- posode za med iz nerjaveče pločevine
- kuhalniki voščin in sončni topilniki
- razstojišča
- pribor za označevanje matic
- pribor za odkrivanje satja
- grelce medu
- zaščitna oprema (čebelarke obleke, rokavice, jopiči, klobuki)
- ves preostali čebelarski reprovmaterial

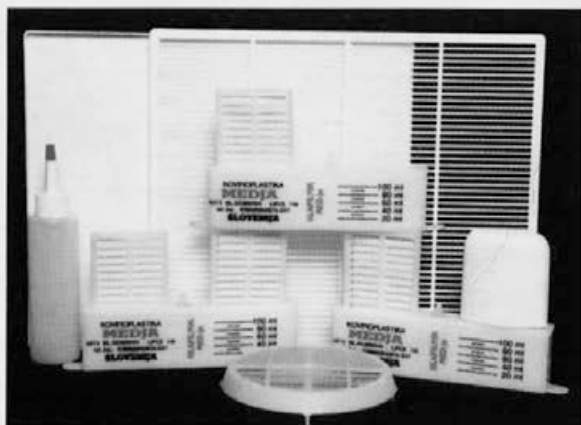
**NAROČENO BLAGO VAM
LAHKO DOSTAVIMO
S PAKETNO POŠTO**

Logar

Delovni čas:
Vsak dan od 8.00 do 12.00 ure
in od 15.00 do 18.00 ure
ob sobotah od 9.00 do 12.00 ure

LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o.
Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel.: (064) 411 663, faks: (064) 411 499
e-mail: logar-trade@siol.net

KOVINOPLASTIKA "MEDJA"

FRANČIŠEK EDVARD MEDJA

LIPCE 7/B

4273 BLEJSKA DOBRAVA

TEL.&FAKS: 064/874 037
Komplet pripomočkov za
zatiranje varoe:

- hlapilnik MED - JA za mravljično kislino
- dozirne plastične stekleničke 100 ml
- testni vložek DIAGNOSTIK